

# ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

(ગુજરાત કોપીરાઈટ વિભાગ)

અનુક્રમાંક ૬૪૯ કિંમત

ગ્રંથનામ દીનચંદ્રજી ગાયન

પગાંક

# ढीलचमन गायन.

सरवे सोप्रीला सज्जनोने वास्ते,

छपावी प्रसिद्ध करनार,

मुकुसेलर. मोतीलाल काणीदास.

तथा

थीमनलाल नरसीदास.



अमदावादमां

मामानो हवेजीमषे पुनाछटेड प्रिंटिंग ऑन

जनरल एजन्सी कंपनी "लिमिटेड" ना

प्रेसमां रेणुछोडलां हारांयं छापं

संवत् १९२६.

सन १८७३.

ગુજરાત વિધાપીઠ અધ્યક્ષ  
અમલવાદ  
ગુજરાતી ઓપીરાઈટ્સ-સંગ્રહ  
૬૪૦

## અનુક્રમણિકા.

વિષય.	પૃષ્ઠ.
૧ ગુજરી .....	૭
૨ મીશરી .....	૧૪
<b>ગરબીઓ. ૬</b>	
૧ સાંભલને તુ સુજની મારી. ....	૧૮
૨ શ્યામ સલક્ષણ રહે હું. ....	૧૯
૩ સમે સમે તમે સમજો નહીને .....	૨૧
૧ સાખિયો. ....	૨૧
૨ પદરતથો. ....	૨૫
<b>લાવણીઓ. ૨૯</b>	
૧ હરજીલાવાળી .....	૨૭
૨ ઓ ભગવાન પતી નાદાન .....	૨૯
૩ ભરથાર પ્રાણ આધાર .....	૩૨
૪ સુણ સહીયર મારી આજ .....	૩૬
૫ છેલખટાઉની .....	૪૦
૬ લી હાથમે ઝારી પાવરી. ....	૪૯
૭ માહનજોરારી. ....	૪૯
૮ તુમકું સોવે શીણગાર .....	૫૦
૯ નેનનસે તલવાર .....	૫૧
૧૦ મેદીની .....	૫૨
૧૧ લેલાં મળલુંની .....	૫૩
૧૨ મરજીથી જામ મળથી .....	૫૪
૧૩ કળજીગની .....	૫૬
૧૪ પાનીમે પુતળી બહે. ....	૫૭

૧૫ આશ લગાડે નીરાશ.....	૫૮
૧૬ તેરી અમારી લગી દોસ્તી.....	૬૦
૧૭ મેં કુલનકી કાચી કલ્હીઆં.....	૬૧
૧૮ ખુબ સુરતનારે કુલજડી.....	૬૨
૧૯ બનીએક નાણુક નાર.....	૬૪
૨૦ પાકસુરત મેતાબબની.....	૬૫
૨૧ દીનદાર સતી એકરાર.....	૬૬
૨૨ ચલી જલજારનેકું ખારી.....	૬૭
૨૩ નગર તુમારા રખો મુસાફર.....	૬૯
૨૪ ચાંદી સોના દોનુ લલતે.....	૭૦
૨૫ વીંછીની.....	૭૧
૨૬ ગણપતરાવ માહારાજની.....	૭૨
૨૭ બારબરસકી છતરકામની.....	૭૩
૨૮ અધર ખ્યાલ.....	૭૪
૨૯ તેરા ગોરા હુસન યુજગર.....	૭૫

૧ મુસલમાની સેહરા.....	૭૭
૨ હોરીઓ.....	૭૮
૩ મહીના.....	૮૦
૪ મુસલમાની બારમાશી.....	૮૩
૫ બિરહ બારમાશી.....	૮૬
૬ વીંછીની ગરબી.....	૮૧
૭ વડોદરાનો ગરબો.....	૮૩
૮ દોહરા.....	૮૭

( ૭ )

## ગુજરી\*

કે કાચુતમે બાદશાહ ચંદે ને સારો દીલ્લીકા દીવાનરે.  
 કે બાદશાહરે ઉતરે બાગમે મેં કયા મસ દેખન જાગરે.  
 કે હાથમેરે લેઉ લાલ માટલી કંદોયણ હોકે જાગરે.  
 કે બાદશાહરે ઉતરે બાગમે મેં કયા મસ દેખન જાગરે.  
 કે હાથમેરે લેઉ લાલ ખેડલું પનીહારણ હોકે જાગરે.  
 કે બાદશાહરે ઉતરે બાગમે મેં કયા મસ દેખન જાગરે.  
 કે હાથમેરે લેઉ લાલ બાકડી ગોવાલણ હોકે જાગરે.  
 કે બાદશાહરે ઉતરે બાગમે મેં કયા મસ દેખન જાગરે.  
 કે હાથમેરે લેઉ ફૂલ છાખડી મેં માલણ હોકે જાગરે.  
 કે ફૂલ ફગરનો ઘાઘરો ને સાળડે કસખી ફોરે,  
 કે કલારે કાંખી અણુવટ બીધુંવા ઝાંઝરેનો ઝમકારે.  
 કે હાથે બાળુઅંધ ખેરખા ને એની દશ આંગળીએ વેઠરે.  
 કે કાને કળાફૂલ શાબતાં ને એને કાને ઝલુકે ઝાલરે.  
 કે કોટે તે પાટીયાં શાબતાં એને કંઠે એકાવળહારે.  
 કે લીલા રે જગનું કાપડુંરે એને જગમોતીનો હારે.  
 કે નાકે તે વાળી શાબતી એને ટીલડી તપે લેલાઠરે.  
 કે બાલે બાલ મોતી પરોબ્યાં જાણે ઉગ્યો સુરજ બાણરે.  
 કે છોટી મટકીમાં દહી જમાયો ફુલ બીયો મણ ચારે.  
 કે ચંતી મુજરીયાં દહી બેચનકુ ચલી બાદશાહકે દરબારે.  
 કે અપરે હયો કોઈ મધ્યરે હયો બેઠ હયોને મીઠડાં ફુધરે.

કે સાસુરે કેવે સુણો ખવરીયાં લશ્કરમે મત જાવરે.  
 કે દીક્ષી શહેરકા બાદશાહ તુજે રખે ગોખલમાંહરે.  
 કે સાસુનાં વારચાં ના કરે વહુ મહી વેચવાને જાવરે.  
 કે હાટે મોઢા હાટ વાણીયા ને ચોરે મોઢા ચોખદારરે.  
 કે જે દેખેસો મોહી રહ્યા ને બાદશાહરે સરખા મોઢરે.  
 કે ચલી ગુજરીયાં મહી ખેચનકું બેડી લાલ બજારરે.  
 કે શીપાઈ બીચારા ચાંડી લગાઈ જીવ જાત હુવા હેરાનરે.  
 કે અપને લશ્કરમે એસી મહીયારી ને એસા ન કોઈકા કુધરે,  
 કે બાદશાહકૃતો ખખર હુઝને ગુજરી દેખત આયરે.  
 કે અઝીયાંરે ગઝીયાં કયા ફીરના ગોરી પેડો પડદામાંહરે.  
 કે પડદમે બેડી મોજ કરો ગોરી ચાવો નાગરપાનરે.  
 કે અઝીયાંરે ગઝીયાં બોહોત બઝી તેરે પડદકું લગાદઉ આગરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામજદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.  
 કે બાદશાહ કેવે સુણુ ગુજરી તમ સુણો હમારી ખાતરે.  
 કે કાથ કધીરમાં કયા પેહરના ગોરી પેનો સોના શરરે.  
 કે કાથ કધીર એરે ખાત બઝી તેરે સોને લગાદઉ આગરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામજદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.  
 કે બાદશાહ કેવે સુણુ ગુજરી તમ સુણો હમારી ખાતરે.  
 કે કાળી કામળમે કયા બોહોત ગોરી પેહરો દક્ષણી ચીરરે.  
 કે કાળી કામળ એરે બોહોત બઝી તેરે ચીરકું લગાદઉ આગરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામજદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.  
 કે બાદશાહ કેવે સુણુ ગુજરી તમ સુણો હમારી ખાતરે.

કે ધસ છાંશમે ક્યા ખાના ગોરી આવને નાન પલાવરે.  
 કે નાન પલાવમે ક્યા ખાના મેરા હિંદુકા અવતારરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામજદી આદશાહકું દેવે જવાખરે.  
 કે આદશાહ કેવે સુણુ ગુજરી તમ સુણો હમારી ખાતરે.  
 કે મકનારે હાથી અજબ બના ને ગોરી હાથી દેખન આવરે.  
 કે તેરે હાથીમે ક્યા દેખના મેરે ઘેર ભુરી ભેશરે.  
 કે ટંકે સવામણુ દુધ કરે તારા હાથીથી ભલેરી મરિા ભેશરે.  
 કે દહીં દુધકી નદી ચલાઉ માંખણકી ખાંધું પાળરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામજદી આદશાહકું દેવે જવાખરે.  
 કે આદશાહ કેવે સુણુ ગુજરી તમ સુણો હમારી ખાતરે.  
 કે મેરા કુંવર અજબ બના ગોરી કુંવરે દેખન આવરે.  
 કે તેરે કુંવરમે ક્યા દેખના મેરી ગાયુંકા ગોવાળરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામજદી આદશાહકું દેવે જવાખરે.  
 કે આદશાહ કેવે સુણુ ગુજરી તમ સુણો હમારી ખાતરે.  
 કે મેરી સોલસે રાણીઓ ખુબ બની તે રાણીઓ દેખન આવરે.  
 કે તેરી રાણીમે ક્યા દેખના મેરે પાણી ભરે પનીહારરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામજદી આદશાહકું દેવે જવાખરે.  
 કે આદશાહ કેવે સુણુ ગુજરી તમ સુણો હમારી ખાતરે.  
 કે મેરા ઘોડા અજબ બના ગોરી ઘોડા દેખન આવરે.  
 કે તેરે ઘોડમે ક્યા દેખના મેરે ઘેર ગવરી ગાયરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામજદી આદશાહકું દેવે જવાખરે.  
 કે આદશાહ કેવે સુણુ ગુજરી તમ સુણો હમારી ખાતરે.



કે મેરી મુંછો અજબ બના ગોરી મુંછો પર મોહી આવરે.  
 કે તેરી મુંછોમે કયા દેખના મેરા બકરા જેસા પુંછરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામજદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.  
 કે બાદશાહ કેવે સુણુ ગુજરી તમ સુણો હમારી બાતરે.  
 કે કીયુ તમારૂં સાસરું ને કીયા પુરૂશ ઘેર નારરે.  
 કે ઘઠ ગોકુલ માંરૂં સાસરું ને અંદા પુરૂશ ઘેર નારરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામજદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.  
 કે બાદશાહ કેવે સુણુ ગુજરી તમ સુણો હમારી બાતરે.  
 કે કોણુ દેશકી ગોવાલણી ને શું છે તારૂં નામરે.  
 કે ધઠમાંડવકી ગોવાલણી ને મેનાગુજરી માંરૂં નામરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામજદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.  
 કે બાદશાહ કેવે સુણુ ગુજરી તમ સુણો હમારી બાતરે.  
 કે છોટી મઠકીકા મૂલ કરોને ગોરી ઉસકા કયા હોય મૂલરે.  
 કે છોટી મઠકીકા મૂલ કું તો તેરી શુદ્ધ શુદ્ધ જાવે બૂલરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામજદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.  
 કે બાદશાહ કેવે સુણુ ગુજરી તમ સુણો હમારી બાતરે.  
 કે દુસરી મઠકીકા મૂલ કરોને ગોરી ઉસકા કયા હોય મૂલરે.  
 કે દુસરી મઠકીકા મૂલ કરૂં તેરી સોલસે રાણીઓ દુલરે.  
 કે સોલસે રાણીઓ સજ કું તેરા કોઈ ન લવે નામરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામજદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.  
 કે બાદશાહ કેહેવે શુણુ ગુજરી તમ શુણો અમારી બાતરે.  
 કે ત્રીસરી મઠકીકા મૂલ કરોને ગોરી બસકા કયા હોય મૂલરે.

કે તીસરી મટકીકા મુલ કું તેરા મકના હાથી ફુલરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામનદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.  
 કે બાદશાહ કેવે શુણુ ગુજરી તમ શુંણા અમારી બાતરે.  
 કે ચોથી મટકીકા મુલ કરો ગોરી ભાસકા કયા હોય મુલરે.  
 કે ચોથી મટકીકા મુલ કું તારી સારી દીક્ષી ફુલરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામનદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.  
 કે બાદશાહ કેવે શુણુ ગુજરી તમ શુંણા અમારી બાતરે.  
 કે તેરા રૂપતો કીને દીયા જાણે સોની ઘડે સોનારરે.  
 કે અક્ષામીઆને મુજે રૂપદીએ મેરા કરમ કરે કીરતારરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામનદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.  
 કે બાદશાહ કેવે મુણુ ગુજરી તમ મુણા અમારી બાતરે.  
 કે ગલબલ ગલબલ ક્યાબોલતી ગોરી બોલે સમનજી બાતરે.  
 કે અકડછકડ ગોરી ક્યા બોલતી કાંઈ છકડ લગાઉ દોમારરે.  
 કે તું નવ જાણીશુ એકલીરે મારાં ગુજર ચઢે નજલાબરે.  
 કે હિંદવાણી તું હરામનદી બાદશાહકું દેવે જવાબરે.  
 કે બાદશાહ કેવે મુણુ ગુજરી તમ મુણા અમારી બાતરે.  
 કે માર તમાઓ તે ઉડ જાએ પદ્મડી મુખડાં હો જાય લાલરે.  
 કે ટકે ટકે તારા ઠટ્ટ બેઆઉ ને દમડોકા દશ જાટરે.  
 કે ટકે ટકે તેરી દાલ બેઆઉ ને દોઢોડી તલવારરે.  
 કે બાદશાહકુંતો ધુરસા લગા ને ડાલી બેડીમાંબરે.  
 કે હાથે ડાલીરે હાથ કડીયાં ને હસકું હાથીપર બેહલામરે.  
 કે હાથી કે હાથેપર બેડી ઉસકા મોઢું ન લેવે નામરે.

( ૧૨ )

- કે બ્રાહ્મણ વીરા પિત્રવું તને આલું હૃદયિની હારરે.  
 કે કાગળ જઘને આગળે મારા હીરા દીયરને હાથરે.  
 કે હીરીયે કાગળ વાંચીએને બાઈ ગુજરી પડી ખેડીમાંયરે.  
 કે ચંદ્ર કાગળ વાંચીએ ને ગુજરી પડી ખેડીમાંયરે.  
 કે છો પડી બાઈ પડવા દો કાંઈ એવી લાવીશું બે ચારરે.  
 કે તાણી બાંધો બાઈઠાલ તજવારો ને તાણી બાંધો હથિયારરે.  
 કે સુરો હોયસો સગ ચલો ને નહિ કાયરેકા કામરે.  
 કે કેસરીઆ બાઈ વાઘા પેહરોને હો જાઓ લાલ ગુલાલરે.  
 કે ત્યાંથી હીરીએ દોદીએ તે ગયો ઘોડાની પાસરે.  
 કે તાણીને બાંધો તંગડો ને ઢીલી મેલો લગામરે.  
 કે દીક્ષી જીતીને ઘેરે આલું તો રેવંત માંડે નામરે.  
 કે હીરીએ ઘોડે એકજ ચઢીયો ને ગુજરે ચઢ્યાં નવલાખરે.  
 કે ચંદ્રો ઘોડે એકજ ચઢ્યો ને ગુજરે ચઢ્યાં નવલાખરે.  
 કે હીરીએ ઘોડે ખેડીએ ઘાખી મારવા પચાસરે.  
 કે લેજે ભવાની ભાગ આતો ગુજરે કરો રોગરે.  
 કે ચંદ્ર ઘોડો ખેડીએ ને જાય દીક્ષી મેદાનરે.  
 કે હીરીએ પેઠો શહેરમાં ને વાણીયા નાઠા જાયરે.  
 કે ચંદ્ર ઘોડો ખેડીએ ને કંદોષ નાઠા જાયરે.  
 કે તોપોકી ધમરોળ હુધ ને હુવા અંધારાધોરે.  
 કે બાદશાહકુતો ખખરે નહી ને રૈયત નાઠી જાયરે.  
 કે સુતો બાદશાહ જાગળે તારે નગરે પડ્યો ભેંકારે.  
 કે સુતો બાદશાહ જાગીએ બાઈ કયા હોતા ધમરોળરે.  
 કે સુતો બાદશાહ જાગીએ ને મુગલ ચઢ્યા ખાણેલાખરે.

- કે તાંબાની મોખત ગણુગણે ને જોતા ઢમકે વાગ્યાં ઢોલરે.  
 કે કાગણુ શુદ્ધ ચક્રદશને દાહાડે મામલો મચો જોરે.  
 કે ગુજરી રહીને બોલીઆં ને બોલ્યા એકજ બોલરે.  
 કે હીરોઆ પેહરે કાંચળી ને હથીયાર મુજને આલરે.  
 કે બાદશાહ સાથે એસી લડું મેરા જીગમે હો જાય નામરે.  
 કે તલવારે તાળી પડે ને ખરછી ચાવે. પાતરે.  
 કે અગાડી પછાડી દેરા તાણે ને બીચમે રખો મેદાનરે.  
 કે વચમાં રાખો ગુજરી બાધ જે જીતે તે લખ જાયરે.  
 કે હીરોઆ ને ચંદોઆ બોલીઆ રાજ સાંભળો અમારી વાતરે.  
 કે પેહલો તે ધાવ તમે કરો ને અમે તમારી રખયતરે.  
 કે પેહલો ધાવ બાદશાહે કીધો ગુજર લથકર માંહેરે.  
 કે હીરોઆ ચંદોઆ ગુસ્સે થયા. જેમ બકરામાં પડીયા વાધરે.  
 કે તલવારોની તાળી પડે ને લોહીનો વરસ્યો મેધરે.  
 કે તમારી ગુજરી તમને શુંપી ગુજરી હમારી ખેનરે.  
 કે ત્યાંથી ગુજરી ચાલીયાંને ગયાં સાસુને ઘેરરે.  
 કે સાસુ મેણાં બોલીયાં વહું જાઓ બાદશાહને ઘેરરે.  
 કે આ વહુઅરને જવાદોને હું બીજી પરણાવું કાલરે.  
 કે આ વહુઅરને જવા ન દેઉ મારા ગુજરનો પત જાયરે.  
 કે ત્યાંથી ગુજરી ચાલીયાં ને ગયાં તણુદને ઘેરરે.  
 કે તણુદલ મેણાં બોલીયાં બાબી જાઓ બાદશાહને ત્યાંયરે.  
 કે ત્યાંથી ગુજરી ચાલીયાં ને ગયાં તે પાવાધરે.  
 કે પાવા તે ધઢમે અલોપ હો. ગધ માહાકાળી કહેવાયરે.
-

( ૧૪ )

## મીસરી\*

કે આઠ કુવા નવ વાવડી જી સોલસે પનીહાર,  
ઉસમે કુન ગોરી પતલી ઓ મીસરી,  
પતલી કમર લંબે બાલ.

કે બાટ ધડુલો રેંઠાઓ પીંડી લાલ ગુલાલ.  
કાતનવાળી પતલી ઓ મીસરી,  
લળી લળી નાંબે તાર.

કે એડીની ગેડી કંઈ જી કેડોની કંઈ કમાન,  
નઘણાના કંઈ બે બલકા ઓ મીસરી,  
પાડુ ચતુર સુજાણ.

કે ચતુર પુરુશની ગોરડી જી હથી હથી ઉતર દેશ,  
મૂરખ પુરુશની ગોરડી ઓ મીસરી,  
રોષ રોષ ઉચર દેશ.

કે હસત જોખન ખસત જી રૂબે તો કળલે હો જાય,  
એસો પીયારો મરો સાયબો ઓ મીસરી.  
સાંજ પડે ઉઠ જાય.

કે દાઢમ સુકે દાહાડીએ જી ઘેર સુકાય ઘર નાર,  
બાપ ઘેર સુકાય બેટડી ઓ મીસરી.  
હીણા પુરુશ ઘેર નાર.

કે રાજવણ બેઠી રાજમે જી ખભે ઉઘાડા કેશ,

( ૧૫ )

ધશ જોખનકે કારણે ઓ મીસરી,  
દીક્ષી બેકાતી લેશ.

કે તેરી દીક્ષી ને મેરા આગરા જી તેરે મેરે કાયકા સનેહ,  
તે ચમકાવી વીજળી ઓ લોભીડા,  
મે વરસાવ્યો મેહ.

કે ધરના ઘોડા ચઢે જી નગર લીઓ કેમ જાય,  
કેઈ મારો સાહેલીએ ભાળવ્યો ઓ મીસરી,  
નિત્ય ધર ભૂલી જાય.

કે હાથના હથવારા કું જી નેણુંસે લાયોરે બોલાય,  
સમજાવ્યો ના સમજે ઓ મીસરી,  
મૂરખ બડો ગુમાર.

કે પાલાણપૂર દીવડો બળે જી કાજળ પડેરે સનેશ,  
કે આંજન વાળી પતળી ઓ મીસરી,  
મુલક બસે મેવાડ.

કે કોયલને કેમ મારીએ જી આંખાની રખવાળ,  
મારો હરામી સુડલો ઓ મીસરી,  
આણ આખ્યાં ફળ ખાય.

કે ગોરીને કેમ મારીએ જી સેળેની રખવાળ,  
મારીએ હરામી સાયબો ઓ મીસરી,  
સેજ પરાઈ જાય.

કે માણક્યોકકે બજારમે જી બેકાય લાલ ક્યાન,

( ૧૬ )

કે ખચન વાળા ધર નહિ ઝો મીસરી,

કીસપરે કંઈ યુમાન.

કે માણેકચોકના બજારમેં જ હીરાલાલ ખેડાય,

ચતુર હાયસો મુલવે ઝો મીસરી,

મુરખ ફેરા ખાય.

કે નદી કીનારે સયખા મુડદા જલે જી ધુવાન પ્રગટ હાય,

ગયા ન જોખન સાંપડે ઝો મીસરી,

મુવા ન જીવે કોય.

પ્રીત કરીએ ઊંચથી જ સદા નબાયો જાય,

નોચથી કયા કરે પ્રીતડી ઝો મીસરી,

સદાય મેણાં ખાય.

કે કંકણ કુલો ગોડાવીયો જ રેટ કરે મેવાડ,

સીમનવાળી પાવાઘઠ વસે ઝો મીસરી,

તોનો ચંપો પીએ ઘઠનાળ.

કે પ્રીત કરી દો જલે જ માળીને રંગરેજ,

રંગરેજ લાવે ચુંદડી ઝો મીસરી;

માલી લાવે ફુલ.

કે ફુલમેં કયા પેહેરના જ ધુપ પડે કુમળાય,

બલી ખીચારી કલીયાં ઝો મીસરી,

સાંજ પડે ખીલ જાય,

ચુંદડીમે કયા પેહેરના જ ચુંદ પડે રંગ જાય,

( ૧૭ )

ભલો ખીચારો સાળુડો ઝો મીસરી,  
ધોઝે ધોઝે રંગ રેહે.

કે ખિતર હોય તો ખેડીએ જ કુંગર ખેડ્યા ન જાય,  
કૂચા હોય તો ગાળીએ ઝો મીસરી,  
સમુદ્ર ગાળ્યા નવ જાય.

કે કાગળ હોય તો વાંચીએ જ કર્મ વાંચ્યાં નવ જાય,  
કે ત્રાગ હોય તો તોડીએ ઝો મીસરી,  
પ્રીત તોડી કેમ જાય.

કે મારા ઠાકોરનો ઘોડીજો જ દીઠો કલાલને હાટ,  
દારૂડાનો છાકચો મારો સાયબો ઝો મીસરી,  
ગયો કલાલને હાટ.

કે નહિ તારા સાયબાને ભોળવ્યો જ નહિ મેલીયોરે બોલાય,  
દારૂડાનો છાકચો તારો સાયબો ઝો મીસરી,  
આબો કલાલને હાટ.

કે મારા ઠાકોની મોજડી જ દીઠો કલાલને હાટ,  
દારૂડાનો છાકચો મારો સાયબો ઝો મીસરી,  
ગયો કલાલને હાટ.

---



( ૧૮ )

ગરબી ૧ ભી,

સાંભળૈ તું સજની મ્હારી, રજની ક્યાં રમી આવીજી,  
પરસેવો તને ક્યાં વળ્યો, તારી ભમરે ક્યાં ભીંજણી,  
સાચુ ખોલોજી. ૧

વનમાં હુંતો ભૂલી પડી ને, અતિથે મુંઝાણીજી,  
પરસેવો મને ત્યાં વળ્યો, મારી ભમરે ત્યાં ભીંજણી,  
સાંભળ સજનીજી. ૨

કાલ મેં તારી વેણુ ગુંથોતી, છુટી કચમ વિખરાણીજી,  
એવડી ઉતાવળ શી પડીજે, ઝૂલડી નવ બંધાણી. સા. ૩  
કાજો તે ભમરો શિરપર ખેડો, ઉરાડતાં શેર છુટીજી,  
ન્યમ ત્યમ કરીને બાંધતાં, વચમાંથી નાડી તુટી. સાંભ. ૪  
આ ઓળી અતલસની પેરી, સઘયરે વખાણીજી,  
ઓળીના કસ ક્યાં તુટી, તું આવડી ક્યાં ઓળાણી. સાચુ. ૫  
હૈયું માંડું દુખવા આવ્યું, વાયે કરીને કાંધુંજી,  
પીડા ટળવા કારણે, મેં કળે કરીને ચાંધું સાંભળ. ૬  
આવડાં પુશ્પ ક્યાંથી વાટે તુજને કોણે આપ્યાંજી,  
એવા રંગરસિયો કુણ મળિયો, પ્રેમે કરીને થાપ્યાં. સાચુ. ૭  
મુરજકળાએ હું જાતી હતી, વાટે મળ્યા વનમાળીજી,  
સમખાધને મુને તેણે આપ્યાં, તેની પ્રતિષ્ઠા પાળી. સાંભળ. ૮  
અવજો અણિયો કેમ પેરચો છે, જેમ તેમ વીંટી સાડીજી,  
સજગ થઈને મુંદરી આભાં, વચ પેહરોને વાળી. સાચુ. ૯

( ૧૬ )

સાથ ના સધયરે કીધો, ઉતાવળી વેગે ચાલીજી,  
 અવળોચણિયો પેહરી લોધી, હવે વચ્ચે પેહરીશું વાળી. સાં. ૧૦  
 નિકળી હતી તું સહુથી પેહેલી, સાથ હમારો મેલીજી,  
 પછવાડેથી ક્યાંથી અંગીકા, જમને તું ખેડી વહેલી. સાચુ. ૧૧  
 નિકળી હતી હું સહુથી પેહેલી, સાથ સધયરેનો મેલીજી,  
 વાટે હું ભત્રી પડી ગઈ, ત્યાં જઈ ખેડી વહેલી. સાંભ. ૧૨  
 કરતુરી અંગે બહેકે છે, આ વનમાં કોણે છાંટીજી,  
 સરવે શરીરે તારે બાપી રહીછે, તે કેમ જાએ ઢાંકી. સાચુ. ૧૩  
 મૃગશલાએ મૃગલો ખેડો, તેને મેં જઈ જાણ્યોજી,  
 તેનીવાસના મારા અંતરમાં પેડી, તે નથી રહેતી ઢાંકી. સાં. ૧૪  
 અધુર દંત ખેડા દીસેછે, છાતીએ નખ વાગ્યાજી,  
 તારણી તારા તનમાં વળી, કામબાણ ક્યાં વાગ્યાં. સાચુ. ૧૫  
 મધુરોં વાયક પોપટ બોલ્યો, તેને મેં જઈ જાણ્યોજી,  
 અંચળ આંચ ભરીને નાંકો, તતક્ષણ ત્યાંથી છુટ્યો. સાંભ. ૧૬  
 શ્યામ સુંદર તને મળ્યા દીસેછે, તે અંગે તું પસરાઈજી,  
 જે જે પુછું તેના ઉપર આપે, એ બધી તુજ અતુરાઈ. સા. ૧૭  
 જે વાટે હરિ મળિયા હોય તે વાટે નવ જાગેજી,  
 આજ વાટે હરિ મળિયા હોય, કહે તેવા સમ ખાઝો. સાં. ૧૮  
 માહારે એવી પ્રતિજ્ઞા જે પર પુરશ ભાઈ બાપજી,  
 દાસ દયાના સ્વામીને ભજતાં ભવની બાવટ જાય. સાંભ. ૧૯

ભરખી ૨ જી.

શ્યામ સલક્ષ્ણા રહેા હું કહુંકું શિખામણુ લ્યો માનીજી,

મારગરે જાતાં મુજ અવણે, વાત કહી શીદ છાની. ડાપણ. ૧  
અવળી અવળા અવળુ શું જોલે, જા તું સુધી વાટજી,  
કર્ણકુલ તારૂં નવિણ દેખિ, સેહેજે અમે જોયો ધાટ.

સુલકુ બાખોજી. ૨

કર્ણકુલ જોયું તે શું કહોછો, અવર કોઈ કેમ માનેજી,  
પુરૂષને શું કામ સ્ત્રી સંગે, સમજવોછો કહોને, ડાપણ. ૩  
જેહના મનમાં કપટ હોય તે, કપટ તણી ગત જાણેજી,  
જાતાં જાતાં થયું શું તહારે જો, આવડી વાત વખાણે, સુ. ૪  
તમો છાના રોહો સાધુછો હું જાણું, સાચાં જોલોછો વેણજી,  
સાધુ પણાની સાખ્ય પુરેછે, નાચતાં બેહુ મેણ. ડાપણ. ૫  
નાચતાં કે વણ નાચતાં, મેણ શીદ દીધુંજી,  
જેવાં છે તેવાં અમ પાસે, કહે તારૂં શું લીધુંજી. સુલકુ. ૬  
ઓ બહાલામાહારૂં તેસર વસ્ત્ર લીધુંછે, હું અવળાકેહેતીલાજીજી.  
તન મન ધન લુંટીને લીધું હવાં શું લેશો જાગ્ર. ડાપણ. ૭  
હુંતો બાળક કાંઈ ના સમજી, કેવું હોય તન મનજી;  
ક્યમ કર્યો તે મુજને મહોટો, એમ જોલ્યા જીગજીવન. સુ. ૮  
તમો નંદકુંવર મેં નિરંખ્યા નાહાના, ગુણ મોટા ગંભીરજી;  
વડાબાણથી વચો પીડે જેમ, નાહાનો નાવક તીર. ડાહા. ૯  
કાયર થઈ એમ કંપે છે, ને વાત સુરાની વખાણેજી;  
નાવક બાણ તણી ગત ન્યારી તુંતો, અણ દોઢ કેમ જાણે. સુ. ૧૦  
દાસ દયાના પ્રભુ દુખરજે ધરતા, હું દુરિજન માટે કહુંછુંજી;  
એ સખડાંને કાળે હરીહું, બાલ લોકના મહુધું. ડાહાપણ. ૧૧

( ૨૧ )

ગરબી ૩ જી.

સમે સમો તમો સમજો નહિં ને, કરતા હિંડો આજીજી;  
લોક શું જાણે જે ટેવ પડી છે, મુંઝે માથે ગાળ; પેર ન જાણીજી.  
સાસુ અમારી સાંભળતાં મુને, શીદ કરીછો સાદજી;  
આપણુ ખેને બોલતાં દેખી મારો, પરણ્યો કરેછે વીખવાદ. પેર. ૨  
મારા આંગણુલા સાંમું આવિને કાલે, શાને કીધી સાનજી;  
નણુદી મર્મતાં વચન બોલી, બાબી જાઓ તેડેછે કહાન. પે. ૩  
આતુર જન તો દીડા અતિ પણ, તમથી આડો આંકજી;  
કહેવા સરખું આપણુ કરીએ ત્યારે, ફુરિજનનો શો વાંક. પેર. ૪  
ગોળ પોતાનો ખુણે ખામયે, કરિયે દીઠો અદીઠોજી;  
પ્રગટ કરી બજારે ખાતાશું, લાગશે અતિ મીઠો. પેર ન. ૫  
જે દહાડાની પ્રીત અંધાણી, તે દહાડાની ચરણે વળગીજી;  
દાસ દયાના પ્રભુ મનમાં સમજો, હું નથી તમથી અળગી.  
પેર ન જાણીજી.

સાખિયો.

મીઠડાં ગોરસલો ગોરસલો, તમે ક્યાંનાછો ગીરધારીરે,  
મીઠડાં ગોરસલો ગોરસલો, અમે ગોકુલનાં ગીરધારીરે,  
મીઠડાં ગોરસલો ગોરસલો.

હારે તાર ગોરસ લાગેછે મીઠું, હારે તારે બાપ જનમારે ન-  
થી દીઠું મીઠડાં ગોરસલો ગોરસલો.

સરસ્વતી માતને વિનવું, ગણપત લાગુ પાય; અલખેલી અં-  
 બા આશ પુરજો, ગુણ શેવક તમારા ગાયરે.      મીઠડાં.  
 પથ્થર મટી થઈ પ્રેમદા, ભાજન કરતાં ગાય; અડવું અંગ  
 ફેરે ડુદડી, તેનું એકું સઉકો ખાયરે.      મીઠડાં. ૧  
 નાનોછું નખ જોવડો, અલ્યા કડવાં વેણુ ન બોલ; હું છું  
 વખતી કુંપળી, તને મારીશ પેહલે પહારરે.      મીઠડાં. ૨  
 ટુંકે પાને આંબલી, લાંબે પાને ખજુર; છોગાળા નરે વહી  
 ગયા, મારે માથે ભાગ્યો છે મજુરરે.      મીઠડાં. ૩  
 કાચી તો કેરી ભલી, પાકાં ભલેરાં પાન; માયા તો માની  
 ભલી, નહીં તો ખેંચી ભલેરી કમાનરે.      મીઠડાં. ૪  
 પાટણ પેટી દો મૂખી, નારીજ નામે નામ; તે નરને આહિ  
 ઘણું, એને છેલ સંગાથે કામરે.      મીઠડાં. ૫  
 કોણે હિમાળો સેવિયો, કોણે શેવી આગ; કોણે કરવત મુકા-  
 વિયાં, કેઈ નારીને કાજરે.      મીઠડાં. ૬  
 કાથે હિમાળો સેવિયો, મુને સેવિ આગ; સોપારિયે કરવત  
 મુકાવિયાં, રાણી નાગરવેલને કાજરે.      મીઠડાં. ૭  
 એક અંધારી આરડી, બીજી વેરણુ રાત; ત્રીજી શાકચનો  
 ઢોલિયો, એનો ઝમ્મડો લાગ્યો આખી રાતરે.      મીઠડાં. ૮  
 માયા કેરો ગોકુણો, હૈયા કેરો હાર, દાહાડે કહું દીકરો; એને  
 રાતે કહું બરથારરે.      મીઠડાં. ૯

પારે નાચે પારેવડાં, હૈડ નાચે માર; પરણ્યા એટલા માન-  
વી, પીટ્યાં કુંવારાં હરાયાં ઢોરે. મીઠડાં. ૧૦

ચીર ફાડી ધળ કૂંડે, કાંકણ મેલું નિસાન; ઉતર ચુડા કાર-  
મા, તારો પીયુ પોઢ્યો મસાણરે. મીઠડાં. ૧૧

મહુડે માજો ન ધાલીએ, લીમડો લેહેરે જાય; પારકો પુરૂષ  
ના સેવીએ, એતો પરીઠિએ ઉઠી ઘેર જાયરે. મીઠડાં. ૧૨

નદી બાંધું નવ ડાંડિયે, સમુદ્ર બાંધ્યો કેમ જાય; તુજને બાં-  
ધું વડોદરાને ગાંધરે, તારી ફૂલ છોડાવવા જાયરે. મીઠડાં. ૧૩

કાળા ગજકણનું કાપડું, માંહી ભરચું છે હીર; ધરની ધણી  
પિટ્યો હીજડો, મારો પાડોશી બાવનવોરે. મીઠડાં. ૧૪

સોપારી વખાણું સોરઠી, જેના લીલાજ પીળા રંગ; સ્ત્રી વ-  
ખાણું પાતળી, જેનાં વાળ્યાં વળે છે અંગરે. મીઠડાં. ૧૫

ઊંચી ગોરી ઉજળી, જળ ભરવાને જાય; કાંટો વાગ્યો પ્રે-  
મની, તેતો ઉભીઓલાં ખાયરે. મીઠડાં. ૧૬

ગાંડી માંથે બેડલું, માંકડ કોટે હાર; જીવારી પાસે નાણું  
રહુ, તેને જાતાં કેટલી વારે. મીઠડાં. ૧૭

અંગ કાળુ દાંત ઉજળો, ચાલે ધમર ચાલ; સાસુ વહુને  
દીકરી, એ ત્રણેનો એક ભરથારે. મીઠડાં. ૧૮

બાપે જનમી બેટડી, બેટીએ જનમો બાપ; એ અરથ કહો  
મારો ઠાકરો, એમાં બેટી ભલી કે બાપરે. મીઠડાં. ૧૯

જળમાં બેશી ધર કરે, જળમાં બેશી નાહણ; સુરતક વાઢે  
ના મરે, તેની આંખ ફાડે જીવ જાયરે. મીઠડાં. ૨૦

પડી પણ ભાગી નહી, કકડા થયા ખેચાર; વગર પાંખે  
ઉડી ગઇ, તમે પંડીત કરોને વિચારરે. મીઠડાં. ૨૧  
અગ્નિકુંડમાં નીસરયો, ભરેકુંડમાં નાહ પંડિતા પુછે  
પંડિતને, તેના કુલ વેલાને ખાયરે. મીઠડાં. ૨૨

કર વિના જે કામની, મુખ વિના જે દંત; મુવેલી જીવતાને  
ગજે, તમે મોકલાવળે ગુણિયલ કંથરે. મીઠડાં. ૨૩  
રાધા તાર રશાણું, જેમ આઠામાં લુણ; કમ સરીખા પા-  
તળા, તને દહાડી મનાવે કુણરે. મીઠડાં. ૨૪

જેને થર પવન ના સંચરે, જેની છાયાએ ન ખેસે કોય; તે  
ફળતો મોકલાવળે, મારે એકાદશી વ્રત હોયરે. મીઠડાં. ૨૫  
ઉભો નર નિંદ્યા કરે, જાકરે તડકા ખાય; જેની મુંછે નોતી  
નોપજે, તમે ચતુર કરોને વિચારરે. મીઠડાં. ૨૬

શરી ખરી પણ સાંકડી, નગર પાસેજ પણ દુર; પરણ્યો  
ખરો પણ નાધડો, માર જોખન જાય ભરપુરરે. મીઠડાં. ૨૭  
જાંચી ડોકનાં સોરીંગડાં, મધુરો મધુરો ન ખોલ; હમે હૈયા-  
ના જરવાં, માંડે જોખન કરેછે જોરરે. મીઠડાં. ૨૮

વેત જેવડી વરખડી, ઢાલા જેવડું કુલ; કાચાં કમળ ઉતરે,  
તેનું પાકે થાએ મૂલરે. મીઠડાં. ૨૯

તનનાં કંડે ત્રાજવાં, મનનો કંડે ખેજર; હૈયાની કંડે હાટડી,  
હુંતો વણજ કંડે વેહેપારરે. મીઠડાં. ૩૦

કુવા ઢાંકણ ઢાંકણ, ખેતર ઢાંકણ વાડ; ખાપનું ઢાંકણ ખેટડો,  
ખરનું તે ઢાંકણ નારરે. મીઠડાં. ૩૧

( ૨૫ )

## પંદર તથો.

હરી હઠ મેલને રાધે, મેરી સંગ બોલને રાધે;  
અમોલા બોલને રાધે, ધુંધટડા બોલને રાધે;  
કહ્યા મેરા માનને રાધે.

૭૬.

પડવે મેરી સાહુલડી, પેઉછ વાડીએ જાય;  
પેઉછ લાવે દાડમ, ગોરી છોલે ને પેઉછ ખાય;  
હરી હઠ મેલને રાધે.

૧

બીજે મેરી સાહુલડી, બાળોજ ઉગ્યો ચંદ;  
દાડમ કેરે દંતડે, ગોરી આ શો માંડયો છે કંદ;  
હરી હઠ મેલને રાધે.

૨

ત્રીજે મેરી સાહુલડી, તરીઆજ વારોવાર;  
આશું ભુજી સુંદરી, ભુજી કંકુને કાજળ સાર;  
હરી હઠ મેલને રાધે.

૩

ચોથે ચમકતી મેં મુછી, જોબન બાજેવેશ;  
ભર જોબનમાં એકલી, જેના પેઉછ ગયા પરદેશ;  
હરી હઠ મેલને રાધે.

૪

પાંચમે મેરી સાહુલડી, પંથ પલંગ કંથ કુર,  
ભર જોબનમાં એકલી, માંડું જોબન જાય ભરપુર;  
હરી હઠ મેલને રાધે.

૫

છઠે મેરી સાહુલડી, છઠીજ વારોવાર;



( ૨૬ )

પરદેશી રાજ પધારશે, આપણે બેશીશું હારોહાર;  
હરી હઠ મેલને રાધે. ૬

સાતમે મોરી સાહુલડી, સાતેજ કીધો રનેહ;  
મોમાસાની રત ચીકણી, જીણા ઝરમર વરસે મેહ;  
હરી હઠ મેલને રાધે. ૭

આઠમે મોરી સાહુલડી, આઠજ જોડાજોડ;  
પરદેશી રાજ પધારશે, આપણુ બેશીશું મોડા મોડ;  
હરી હઠ મેલને રાધે. ૮

નૌમે મોરી સાહુલડી, નવલાંજ પેહરું ચીર;  
દીપક લેધી મેડે ચંદૂં, મારે નયણે વધુટયાં તીર;  
હરી હઠ મેલને રાધે. ૯

દશમે મોરી સાહુલડી, દસરા પુજવા જાય;  
પુજ્યા તે નર પાંમિયા, મારા રાયજદા બરથાર;  
હરી હઠ મેલને રાધે ૧૦

અગિયારમે મોરી સાહુલડી, મેં કીધી શીવરાત;  
પરોઢિયે ઉઠી પારણાં કરું, મને કમ જોયાની ઘણી ખાંત;  
હરી હઠ મેલને રાધે. ૧૧

બારમે મોરી સાહુલડી, બારજ બાંધ્યા બંધ;  
કસનારા નર કશી ગયા, એતો કદીએ ના વધુટે બંધ;  
હરી હઠ મેલને રાધે. ૧૨

તેરમે મોરી સાહુલડી, વ્યાદળ વાધ્યો રંગ;

( ૨૭ )

ઓસડની મૂળી એક છે, મને ડશિયા છે ક્રમ બોરંગ;

હરી હઠ મેલને રાધે. ૧૩

ઐદ્યે મોરી સાહેલડી, પાસા લીધા હાથ;

મે જાણ્યું પડ્યે પાધરા, એતો પડોયાછે બારેવાટ;

હરી હઠ મેલને રાધે. ૧૪

પુનમે મોરી સાહેલડી, પુરીજ કરજે આશ;

મે જાણ્યું ને હરી આવશે, હવે થઈ બેઠીછું નિરાશ;

હરી હઠ મેલને રાધે. ૧૫

## લાવણીઓ \*

( હરજીલાવાળી. )

મીલી ઉમેદવાજી દો ચાર, કરત બીચાર, બાગુમે ખ-  
ડીઆં; મેડિ ખરસત રૂમઝુમ રૂમઝુમ લગ રહી ઝડીઆં.  
પરથમ કયા કેતીરે; જલ ભરને જાતી, ફુસરીને ખાના  
કોઆ કે ગંગા નહાતી. ત્રીસરી કયા કહેતીરે; શીવ દર-  
સન કર આતી, ધ્યું ચાઈ મીલ મનસુખે ભધ એકીટી;  
હારે કાંધ બનમે બાગન કાજી, કે નાગન છોટી; ધ્યું બારા  
તેરા ચઉદા પંદરા જુગતી, મહી બોલી છોટીનાર, કુલનકી  
બહાર, મીલી મહી સાહેલીઆં, મેડિ ખરસત રૂમઝુમ રૂમઝુમ  
લગ રહી ઝડીઆં. ૧

પરથમ કયા કેહતીરે, સુનૌ સખીરી બિના, કલ આધી  
રેનકુ ધર આઘે સાજના. કલનકી ખીછાઈ સેજ, નરમ  
ખીછોના, સોઈ ગલે લીપટકરે ઇશક કીયા મનમાના. હો  
ટોટો ચોલી કે બંધ, મચા ધમશાના, એસી રંગુમે કાંઈ  
ગુજરી સારી રેના. સખી દેખરે હુઈ ફજર, કાચી કલિયાં,  
ગુલાબકી છડીઆં. મેઉ ખરસત રમઝમ રમઝમ લગ  
રહી ઝડીઆં. ૨

ફસરી કયા કેહતીરે, લગી ખાત કરનેકુ, મેં માંડે નેન  
તલવારે બુરે સાજનકું. સાજનકા એતના સુખ, કહું કયા  
તુમકું, ખાના પીના સોરેના પલંગકું. મેં કહું ઉઠે ઇશ  
ખખત, ઇશક કરનેકુ, કાં દીન કાં રાત ફીકરે નહીં અ-  
મકુ. અતરે ખુશખોઈ પાસ, કલનકી ખાસ, રહ્યા મેં  
મીલીઆં. મેઉ ખરસત રમઝમ રમઝમ લગ રહી  
ઝડીઆં. ૩

લીસરી કયા કેહતીરે, બરજીવાનીકા બહારે, મેને તરે  
તરે કે કીએ સોલ સાનગારે. પાંઉમ્યાંને પાઆલ ખીછવા,  
ચોલી જરી દારે, નેનુમેં સારા, કજરા મારતા લેરે. મેં  
જલ સાજનસે મીલી, પલંગ ઉપરે, મેરા રૂઝા સાજન  
ના બોલા દીલબરે. મેરી મનકી મનમે રહી, ફજર હો  
ગઈ, ફીકરમે પડીઆં. મેઉ ખરસત રમઝમ રમઝમ  
લગ રહી ઝડીઆં. ૪

( ૨૪ )

ચોથી હું ચંચળ નારે, બોલી અજબેલી, મુજે બાલ  
પતેમે, પીઆ સાવરે ડાલી. મેં જા સાજનસેં મીલી, છ-  
કરના ચત્રી, ચડી મદન, કેક છતીયુંસેં. છતીઆં ભીંડી, ખુ-  
લગએ જોગનકા બહાર, હુધ ખુશાલી, ગાવે મહારાજ  
ગોર ઉસ્તાદ, પ્રેમ બંદ ખ્યાલી, ભગવાન દીન દીલદાર,  
ગોરી તેરા ચાર, ખીલાવે બીડીઆં. મેઉ બરસત રમખમ  
રમખમ લગ રહી ઝડીઆં. ૫

### લાવણી ૨૭.

ઓ ભગવાન, પતિ નાદાન, નથી કાંઈ સિાન, જનમકેમ કાહાકું;  
હું નાના કંથની નારે, દુઃખ ક્યાં ગાકું. ટેક.  
પરણાવી મારે બાપ, પોતાને આપ, કળેડા સાથે;  
મને દુઃખદરિયામાં ધરી, પડ્યું દુખ માથે. ૧  
હું આવી સાસરમાંય, કંથને ત્યાંય, જગતને ધારે;  
પરણ્યા પછી વરસો, ચાર થયાં તે જ્યારે. ૨

ઝૂલ.

મારે સાસુડીનું સાલ, નણંદ દે ગાળી;  
જેને કંથતણું નહિ માન, તેને દુખ પાળી;  
કોય સખિયો ભિગી થાય, પાણીને આરે;  
સઉ મારી ચરચા કરે, કંથની ત્યારે;  
મારા બાળ કંથને જોઇ, હસે સઉ કોઇ, દુઃખનો દરિયો;  
મારો જીવ બજેછે રોજ, અગનનો ભરિયો. ઓ ભગ. ૧

હું ગમ પતિની પાસ, હેતથી આશ, દેખિ નાસે છે;  
 જો ઝાલું જમણો હાથ, ચીસ પાડે છે. ૧  
 હું નવજોખનધું નાર, ખરે આ વાર, છખીલી નારી;  
 મુઝો જાણે નહિ કંઈ રીત, કરે છે ભારી.

ઝૂલ.

હું શુંય કરું ઝો બાપ, દુઃખ દેહે,  
 મારે હૈયે હોળી બજે, દુઃખી દીલ રે છે;  
 મને ગમે નહિ સણગાર, સરીરે સજવા,  
 વળી ભોજન વેળા પાક, ગમે નહિ જમવા.  
 મને વરસ થયાં છે સોળ, જોખન ઝકઝોળ, જીવાની મારી;  
 પિટયો એ છે નાહાનું બાળ, વરસ દસ બારી. ઝો ભગ. ૨  
 મારે બાપે મને આ બાળ, સોંપ્યો તૃતકાળ, સાંઝે નવ કીધું;  
 એ બાળકડાની સંગ, કન્યાદાન દીધું. ૧  
 જુ બેઠીને વળી ગાય, દોરે ત્યાં જાય, કુંડું નવ ચાલે;  
 જેમ હત્યારાઓ બળદ, કસાઈને ચાલે. ૨

ઝૂલ.

તેમ પિતા માહરે કરી, મને દુઃખદારી,  
 એ ફેર ગયો તે મરી, કરી દુઃખ ભારી;  
 છાતીમાં ભડકા બજે, કુંડે શું સેખી,  
 હું લાજ મરું છું રોજ, કથને દેખી.  
 જેવી ચંદ્ર તણી છે લેજ, એવું મુજ તેજ, કોમળધું અંગે;

( ૩૧ )

મુઝો લાઝેક એતો નથી, માહરે સંગે.      ઝો ભગ. ૩  
જેવી કંથ વિનાની નાર, એવી આ વાર, મને પણ જાણો;  
હું પડી કથારની સંગ, મોતીનો દાણો.      ૧  
મારે વહુ ચક્ષુએ નીર, બીજે છે ચીર, ચોળી પણ બીજે;  
એ બાળ કંથને જોઈ, દીલ નવ રીજે.

ઝૂલ.

વળી સામુ મારે જોલ, ધણેરાં મુજને,  
તું પજવે છે મુજ બાળ, થયું શું તુજને;  
મારો જીવ બજે છે રોજ, કહું શું બાઈ,  
સગી નણદાને હું કહું, મરો તુજ બાઈ.  
શું કહું ધથ ઝો હાય, હવે શું થાય, જરે બાઈ મરવું;  
પડી દુઃખ દરિયાની માંય, રહ્યું છે રડવું.      ઝો ભગ. ૧  
મારું મન થાયછે બાપ, હડે જેમ રાખ, જનમ શીદ આપ્યો;  
પ્રભુ મારે કરગે ક્યાં, પિઠ્યાને થાપ્યો.  
મેં કર્યા નથી કાંઈ પાપ, જગતના બાપ, ગુનો શો પડ્યો;  
તે મુજ અબજાને કાજ, આવો ક્યાં ધડ્યો.      ૨

ઝૂલ.

હું હતી કદી વિધવા, તો આથી સારું,  
પણ જોઈ ફોગટનો કંથ, બજે મન મારું;  
મારું બહું થાયછે ચિત્ત, રમવાને જારી,

( ૩૨ )

પણ રહુ છું અટકી લાજ, કુળની ધારી.  
 મને ધણો કામનો તાપ, કહું છું આપ, નથીરે ખમાવું;  
 માંડું વિધિ પિડા કરે, નથીરે દયાવું.      ઓ ભગ૦  
 હું જઉ મધ્યરેની માંય, ભ્રાતને ત્યાંય, કદી કો વારી;  
 મારી ભોજનમ્ મારે ખોલ, ધણા દુખદારી.      ૧  
 હું મનમાં સમજી રહું, ટુંકારા સહુ, ખોલ ભાભીના;  
 હવે કાંઈ નથી ઉપાય, વિના કાંશીના.      ૨

ૐ.

ઓ ઇશ હવે તો સુણ, પતિ કર મોહોટો,  
 તુજ ધર જોડા વર તણો, પડ્યો શો ટોટો;  
 મારો પાપી હતો જે આપ, પિટ્યો હત્યારો,  
 તેણે કર્યો નહી વિચાર, જરા કાંઈ સારો.  
 કેહેછે જે કાળીદાસ, ઇશની પાસ, જોડા તું કરજે;  
 અખળા જતનીની અરજ, કાનપરે ધરજે.  
 ઓ ભગવાન પતિ નાદાન, નથી કાંઈ સાન, જનમકેમ કાટું;  
 હું નાના કંથનો નાર, કુઃખ ક્યાં ગાટું.      ૧

ભાવણી ૩ જી.

ભરથાર પ્રાણ આધાર, સુખદેનાર, ગયો ક્યાં ઉડી;  
 તુજવીણ નાથ માહરી દશા થઈછે ભુંડી. ટેક.  
 તુજ વીણ મુજને પ્રાણ, ગમે નવ જાણ, કંઈ થું હાથે;

( ૩૩ )

મુકી મુજને એકલી, ગયો તું કાંયે.  
પ્યારીનું દુખ તે પાર, ધરણું ન લગાર, ગયો ક્યાં આલી;  
તુજવીણ ગાલની ઉડી ગઈ સહુ લાલો.

મૂલ.

સહુ ઉડી ગયું મુખ તણું નુરે ઓ પ્યારા,  
તુજવીણ નેત્રથી વહે, આંસુની ધારા;  
ઉરમાળ ગઈ સુકાઈ, શકિત નવ કાંઈ,  
લડયડીયાં આવે અરે હીડતાં આંધ;  
ઓ મુખ દેવણ ભરથાર પ્યાર ક્યમ છોડ્યો,  
બીજી કેઈ પ્યારી સાથે પ્યાર જો જોડ્યો;  
દિન રાત દુખમાં રહું, કુવામાં પડું, મરું કે છુડી;  
તુજ વિણ નાથ માહરી, દશા થઈ ભુંડી.  
દુખમાં બચવાને કાજ, દિશે નવ આજ, અરે કંઈ આરો;  
હું અભાગણીને હાથ ગ્રહી કંઈ તારો.  
પીડે પતિ મુજને કામ, આઠરે જામ, નથી રહેવાતું;  
આ કામાસીનું કષ્ટ નથી રહેવાતું.

મૂલ.

આવે નહી આંખની માંહ, ઊંઘ લગારે,  
તમ વિના સ્વામી થાય સોમના ભારે;  
કાળજી કોલીને નાથ, મદન અત્યારે,  
ભિટીને દુખ ટાળશે, કંથ કહો ક્યારે;



( ૩૪ )

છાંટી અમૃત રૂપિ નીર, નણુંદના વીર, જીવ્યો મરું જીરૂરી;  
તમ વિણ નાથ માહરી દશા થઈ જીરૂરી.

મનમાં અતિસે મૂઝાડિ, દુખી બહુ થાડિ, ધરું કચમ ધીરે;  
તું છાટ ધીરજનું અરે, નાથ મુજ નીરે.

સજવા દે ન શણગાર, અરે ભરથાર, સગાં વહાલાં કો;  
કચમ ગાળુ દુખમાં દીન, પ્રાણ પ્યારાળે.

ઝૂલ.

નવ મેશ આંખની માંહે આંજવા દેરે,

નવ સુવું ખાટલાપરે, એમ સહુ કહેરે;

મુજ અરે કાન કોટને કરણ ચરણ પણ મારા,

વરવા દીસે સણગાર, વિણ ઓ પ્યારા.

બાવળીયા જેવા હાથ, દીસેછે નાથ, વિનારે સુડી;

તુજવિણ નાથ માહરી, દશા થઈ જુંડી. ૩

મુજ સહીપણીયો સરવ, ધરીને ગરવ, ડમકતી ચાલે;

નિજ પતિશું વાતો કરે હર્ષમાં માહાલે.

ચાવે નિત્ય પાન સુપારી, પ્રાણને પ્યારી, જે સુખકારી;

ચરચર છાંતી બજે દિઠે તે મારી.

ઝૂલ.

નિજ વરના દોસ્તથી વાત કરે બલી ~~જી~~,

સહુ સહઅરને ઘેર જાય હર્ષથી ખાંતે;

( ૩૫ )

કાંઈ નવા જુનાની વાત, હર્ષથી બોલે,  
સુખમાં સરવે સહિયરો, અહોનિશ ડોલે.  
સહુ યુંથે શિરના કેશ, જરૂર હમેશ (પણ) મનેતો મુડા;  
તુજ વિણ નાથ માહરી દશા થઈ બુંડી. ૪  
સંતોષ ધરત હું મન, કદાપિ તન, હોય મુજ પાસે;  
પણ તેતો નવ તેહથી, થાઉ નિરાશ.  
પુત્રનાં કરીજ લગ્ન, થઈજ મગ્ન, મોડ મા બાલે;  
લાવો મેં તે નવ લીધ, અરે આ કાળે.

જૂલ.

વિધવા મેલું છે શીર, વળી વાંઝણી,  
જણતાં ક્યમ ઝેર ન દીધ, માત શું જણી;  
ખારી પતી રહે ધર માંડી, ન લલાવો લીધો,  
ઓ જુલમ પાપી તે પતી જઈ શો કીધો.  
નવ તેજ શરીર પરે લેશ, કાળી થઈ મેશ, મટીને રડો;  
તુજ વિણ નાથ માહરી દશા થઈ બુંડી.  
ઓ સુખના સુરજ, મૂજ કહેને તુજ, અસ્ત ક્યાં પામ્યો;  
તુજ નિરાશ કરી નારીને, ક્યાં વિસરામ્યો;  
તુજ પ્રાણ પ્યારી સુકાય, કાય ભેદાય, અરે તે કેરી,  
તુજ ગએ સાસુને નહુંદ થયાં છે વહેરી.

જૂલ.

નવ ખુણો હુંથીજ પળાય, કાય કરમાએ,

( ૩૬ )

જમવાને નાતની માંહે, વળી ન જવાએ;  
ભરજીવન માં જીવ, અરેરે એજે,  
નવ ભોગવનારો ભોગી, વાડ પડ્યો કેજે,  
જો રમું જાર કહે પાપણી, નાર અરે કાહાજી કૂડી,  
તુજ વિણ નાથ માહરી દશ થઇ ભુંડી,  
કદપાંત કરવાથી કાંધ, વળે નવ આંધ, જીવ તું જીને,  
નવ ગયું ફરીથી મજે, રવે કહે શને;  
ભજ ભાવ થકી ભગવાન, અરે નાદાન, જીવડા આજે;  
થશે પુનરલગ્ન પ્રમુ કરે, હશે દુખ પ્રાજે.

ઝૂલ.

રોવાથી જરૂરી જશે, અરેરે આંજે,  
માટે જગદિશનું જરૂર, નામ તુ ભાજે;  
શિખ બુલાખીની ધરું, કાન કરી સન્માને,  
જેથી પુનરલગ્નની આશ, પુરે ભગવાને;  
નવ ગયો નાથ કદી જડે, બધે આથડે, જોવાથી ટુંડી;  
તુજવિણ નાથ માહરી, દશ થઇ ભુંડી.

લાવણી ૪ થી.

સુણ સધયરે, મારી આજ, દુખની દાઝ, જઇ ક્યાં ખોલું;  
અંતરનો પડદો, અરે ક્યાંહાં જઇ ખોલું;  
હું વરસ પાંચની હતી, મોહોતી મતી, ગતી પણ કાંધ;

( ૩૭ )

પાપી પિતાએ, ઝિક્કિ ખાડની માંહી;  
જોઈ કુલીન નાતનો વર, સાર જોઈ ઘર, મને પરણાવી;  
દિધ ત્યાંહાં તો. કન્યાદાન હાથ મેળાવી;  
વર વરસ દીનનો, ધરાણેજ શણગાર્યો;  
લાજે છળિ જોતાં, કામ એહવો સારો;  
હું વરસ ચૈાદની થઈ, સાસરે ગઈ. પેહરી ધરચોળું;  
અંતરનો પડદો, અરે ક્યાંહાં જઈ ખોલું.  
પાથરિયો હતો પલંગ, રંખાને રંગ, પીઉ પ્યારીને;  
દિધ સાફ ઉપર રૂડી, ચાદર ઓછાડીને;  
પતિ ગયા પછી હું, ગઈ મેડીની માંહી ગઈ મુવાને;  
નસકોરાં ખોલતાં હતાં, ત્યારે મુવાને;  
મુતો તે પાસા ભરે, બિંધની માંહી;  
ઢંઢોળ્યો મેં બહુ પેર, તેહને ત્યાંધાં.  
તે ઉહું કરવાને જાય, પેખવાં ચાલ્ય, આવે વળિ ઝોલુ;  
અંતરનો પડદો અરે ક્યાં જઈ ખોલું.  
ચાંપવા માંડ્યા મેં પગ, છુખસના ઢક, સુગ બહુ આવે;  
મનમાં ત્યાંહાં મસ મુઝાઉ. કરું શું હાવે;  
દીસતું નાહાનું ખાળ, ખોલતાં લાળ, પડે મુખેથી;  
વળિ ગમાર સમ, ચાલથી બળુ ફુખેથી;  
ઢંઢોળ્યો મેં બહુ વાર, તેહને ત્યારે;  
મુખ વદી કર ઉચ્ચાર, ચુંટી કરિ જ્યારે;

જા તાડી માતી રાંડ, ઉઠને ગાંડ, શીદ દંડોળું;  
 અંતરનો પડદો, અરે ક્યાંહાં જઈ ખોલું.  
 મોહિતની નીશાની આજ, ચડી મને ઝાંઝ, કહિશ મુજમાને;  
 શું કરવા મોકલી હતી રાંડરે આને,  
 મેં કહ્યું સુણો રવામી, શીશ નામી, વડુછું તમને;  
 સંસારની રીત થકી, ખોલાવો અમને;  
 ક્યમ કઠણ થયાછો, તમે કહો સમ મારા;  
 અખળા શું કરીએ, અમે પ્રાણના પિયારા;  
 ક્યમ તરછોડો છો આમ, માહરા શામ, રિપુ તન છોલું;  
 અંતરનો પડદો, અરે ક્યાંહાં જઈ ખોલું.  
 મેં સમજાવ્યો બહુ રીત, ધરીને પ્રીત, સમજિયો ત્યારે;  
 કરવાદે મુજને શયન, પછીથી હ્યારે;  
 તે પાણ નવ સમજે કાંઈ, કરે મરતાઈ, કુચપર મુખદે;  
 ઓ સૈયર એવી રીતે, દહાડી તે દુઃખ દે;  
 વળી ગાલુ ભાંડીને આળ, ઘણાંક ચઢાવે;  
 ધરી કાળ શીરના વાળ, એવી રીયાવે;  
 પજવે હમ મુજને ઘણીક, ન એતો ઠીક, દુઃખમાં ડોલું;  
 અંતરનો પડદો, અરે ક્યાંહાં જઈ ખોલું.  
 મારો વર નાનેરો બાળ, જાય નિશાળ, મરું શરમાઈ;  
 છિડમાં રમવા જાય, કરે ઉધમાઈ;

( ૩૬ )

વળિ લાજ કાઢતાંપર્મ, મૂળને શર્મ મનમાં આવે;  
આ કર્મ તણો કહો મર્મ, કોણ બતાવે;  
પાણી ભરવાને કાજ, જાળિયું જ્યારે;  
સૈયર કેરા સાથમા, નડે છે ત્યારે;  
સહ દાઝ મુજપર ધરે, મરુકરી કરે, ચીત ચંચોળું;  
અંતરનો પડદો, અરે ક્યાં જઈ જોલું.  
હું મરીશ કમોતે જાણ, સૈયર પ્રમાણ, નહી રેહવાયે;  
નાનરા વરનું દુઃખ, કેમ સેહવાયે;  
આ કહું કોણને વાત, માહરી જાત, બળી ગઈ બેહેની;  
નાનરા વરનો ઉપાય, કે તુ કહેની;  
હું જાણું ખાય કુલેર, હુલેર થવાને;  
પણ મુઠ તણી શી પેર, ભમું એ બહાને;  
એ દુઃખ કરી સુકાઉ, ઝેરરે ખાઉ, કુવો કે જોળું;  
અંતરનો પડદો, અરે ક્યાં જઈ જોલું.  
હું ન કલંકીયું નારી, લાજની મારી, મન મુઠી વાણું;  
વળિ સાત વીતે ભવ, આમ એમ સંભાળું;  
ભવ એક તણો છુટકાર, કરી વીચાર, કેમ ના કરીએ;  
આ બળ્યા ઝળ્યા બાધાની માફક કરીએ;  
નથી અરે ગોઠું બેહેન, ચેન નથી પડવું,  
આંસથી ભરાએ નેન, રોજ દીલ ગળવું;

( ૪૦ )

દુઃખ પડ્યું જુલાળી ધણું, સુખ નવ ક્ષણું, માણસ મળ્યું રોણું;  
અનરનો પડદો, અરે ક્યાં જઈ જોણું. ૮

## લાવણી ૫ મી.

છેલ બટાઉ અને રાણી મોહના.

છેલ બટાઉ ચાંદ ગગનમે, સુરત પાક મોતી આલા;  
ખીરમાયા મોહના રાનીને, મહોબતકા ફાંસા ડાલા;  
દીલી શેહરેકા તખ્ત બટાઉ, ધન દોલત સારી માયા;  
ખીસ ખરસકી ઊમર મ્યાને, ઇશિક્યાજમે ખીરમાયા;  
ચાર તરેકી ચાર બખત, પોશાક બની કંચન કાયા;  
ખાંધો દ્વાજ સમશરે શીપાઈ, મુસાફરીકા ખેસ લીયા;  
ગુજરાતમે અમદાવાદ શેહરે, રેખકરે ખીરમાયા;  
ધુપકા લેકર દીન ગરમીશે, ખેઠ જરા આરામ પાયા;

જૂલ.

તાલેવનકે ખાગ કુવેપર, ધડા ભરા મીઠા પાની;  
સો દોસો સાહિબીમે ચમક રહી, જેઊ ચંદાકી ચાંદની;  
શીરે સુનેકા ધડા આઈ જલ ભરનેકું મોહના રાની;  
નજર પડા મહાબુખ મુસાફર, પછી શાન સોબત વાની;  
મંડીલપર શીરપેચ તુરા, ધ્રુજ જડાવ માતનકી માલા,  
ખીરમાયાં મોહનાં રાણીને, મહોબતકા ફાંસા ડાલા.  
છેલ બટાઉ.

( ૪૧ )

મોહના રાણી બધી દીવાની, ડોળ દેખ ઉસ પંછીકા;  
કીયારાજ કીયા અમીરે, બાદસાજદા હે કથાંકા;  
અજબ ખુદાને નુરે બનાયા, જોડા કીશકે તાલેકા;  
આએ કહાંસે કહાં જાનેકા, મુકામ કિસ્મતવાલેકા;  
મોહનાં નીસંક હાકર બોલે, સંગ છોડકર સજા શહેલોકા;  
ધમક અમક કર આઈ સામને, બાન ચઢાયા નેનોકા.

જૂલ.

ચતરે સુગરે આદરસે પુછે, કહાંસે આએ પરદેશી;  
કોન તુમારો બતન ઠીકાના, કીસ બસતીકે રહેવાશી;  
કરો ખુલાસા કરકે દીલકી, બાત કરો મીઠી ખાસી;  
કરો બંદગી કબુલ આજકી, રેન તુમારી હોઉ દાશી;  
રંગ બંલલમે આરામ કરના, નરમ બોછાનાં બોછાલા;  
બીરમાયા મોહનાં રાનીને, મહોબતકા ફાંસા ડાલા.

છેલ બટાઉ.

૨.

બોકા કુચના રખના દીલમે, કવલ બચન લેવો મેરા;  
સચ્ચેકે શીર ખુદાવલી, જ્યોટકુ કુનીઆના પેરા;  
ધર આવન પરદેશ બયે હે, યુજર બયે બરસો બારા;  
સાસ બીચારી પડી એકલી, માલ ખજાના બોતેરા;  
સુરત દેખકર દીલ લલચાયા. હોજ મોહનાકા ખારા;  
લાખ રૂપેકી રમજ સેજપર, ચલો ઉઠો દેખો ડેરા.



( ૪૨ )

ઝૂલ.

અંદેસા નહિ રખના દીલમે, ગુપત ખાત જાહેર હોતી;  
જલે ખુરેપર જાન દેઉગી, કસમાં આકરે ખોરેમાતી;  
કહે મુસાફર દીલકે દીલમે, જાતી ધડી ફીર નહિ આતી;  
લોખત નહિ ઠલનેકો અખ તું, હોજા મોહનાકા સાથી;  
નીમા શામેકે ખખત ચલે રસ્તેસે હોડકર ફુશાલા;  
ખીરમાયા મોહના રાનીને, મહોખતકા કાંસા ડાલા.  
છેલ ખટાઉ. ૪

દેખરહી સખ આલમ મોહનાં, બાલમકુ લેકર આધિ;  
મતલબકા મનમુખાશીકા, કર ફીર સાસકુ સમજાધિ;  
કૂફી હે મૈજખાન સગા, મેરે બાવજકા બાધિ;  
મોહનાંને દેવરકે હાથમે પાંચ, અશરફીયાં દોલવાધિ;  
સાસ કહે એ સચા નાથા, પાણી મીસરી મંગવાધિ;  
માલી ઉપર કરો ખીજાના, આરામ કરને ફરમાધિ;

ઝૂલ.

અતર અખીર લાકર અંગ, ગરમ પાનીસે નવડાયા;  
ચોપાલેપર નરમ ખીજાના, ખેઠ ખુશીસે જુલવાયા;  
કેશર બદામ પસ્તાં મીઠાં, ખાના કર કરે ખીલવાયા;  
પાન કુલો મેં મગન હો રહા, દીલ પંછીકા હીલવાયા;  
ફીર અપના શીનગાર સજકર, ખની જોસી ગુલ લાલા;  
ખીરમાયા મોહના રાનીને, મહોખતકા કાંસા ડાલા;  
છેલ ખટાઉ. ૫

દેવર સાથ શોલા કરે ખરમે દીવા મારીકું દરવાજા;  
 મોહ્યતકા રશનાઈલગા કર, જોઈ શોએ રાણી રાજ,  
 ડાલી ગજેમે હાથ ધશિકકા, બાહાર ભયા તનકા સાજ,  
 ચડી નીંદકી લેહેર ફજરમે, સવા પોહાર બજતા બાજ;  
 સાસ કહે છોટે બેટેકું, કીધુ ગફલતમાં સોતાં જ,  
 ઉઠ મેરી શોખનકું માર કે, ઉપર દશત દેતા જ,  
 શોહાર સુતા જદ ઉઠા ચાંકકર, દીલકે દીલને પરતાતી,  
 પીછલે દરવાજેસે બાગમે ભગા, દીવા દીલબર સાથી,  
 બુઢીને જાહેર ફજેતા કરી, લોકકું સુનવાતી,  
 મોહના કહે નાહકકેઉ બકવા, બદલામી શીર કેઝિદેતી;  
 કાજ કહેરેમે તેજ કશમ, ખાજિગી નીબાવે હકતાલા,  
 ખીરમાયા મોહનાં રાણીને, મોહ્યતકા ફાંસા ડાલા,  
 છિલ બટાઉ૦ ૬

સાસ કહે સુન શોખન એસે, બોત દીએ તુને બોલે,  
 અબ દો નાગ બડાઉ તેરે, તંછ જંગલકે ઝેરી કાલે,  
 ફૂફી દીલ ચાહે સો કરનાં, પીલાવ ઝેરોકે પિયાલે,  
 સમ્યા જુઠા માલમ હોયગા, સરમ જન તુ મગવાલે  
 બાહાનેસે બાગમે ગઈ જ્યા બેઠે મુસાફર મતવાલે,  
 દીલકા મતજબ સખી સુનાકર હીમતકી ખાતાં બોલે.

જૂલ.

લેવો ફફીરી ખેસ બટાઉ હોજના બાલમ જોગી,

( ૪૪ )

દરદવનકુ દવા લગાવો નહીતો મર જાતી રહુગી,  
દીલકા મતજાન્ય સખી સુનાકર ફીર વાંદાંસે જલદી બાર્ગી,  
લાઈ ઉઠાકર સાપ સાસતે, ફુતીયાં સખ દેખન લાગી,  
પડા શેહરમે પુકાર હુવા, આલમકા મેલા ડેલા,  
ખીરમાયા મોહનાં રાનીને મોહોખતકા ફાંસા ડાલા,  
છેલ ખટાઉ ૦ ૭

ખોલે કાલે નાગ નીકાલે, મોહનાંસે સોગન લેને;  
આય ફફીરી ખેશ ખદલકર, ખટાઉ કોષ ના પીછાંને;  
અખીર લગાયા સખ જોકોકુ, મોહના સમેત પીછાંને;  
મોહના સામેતીસે ખોલે, કયાસ કરો શેયાણે શેયાણે;  
ફફીર એ ઘર ખાવન તનકુ, હાય લગાયા દોનોને;  
ઓર ફીશીકા હાય લગા નહી, દીલકી ખાતા સખ જાણે;

ઝૂલ.

ચોરી કરકર એખ છુપાઇ, સખકુ સામરદ ખતલાઇ;  
ડાલે ઉઠાકર નાગ ગલેમે, સાસ પાસ લેકર આઇ;  
હુઇ જોકોકુ જાહર મોહનાં, સચ્ચી સાખાશી પાઇ;  
ઉશી દીન રાતકુ મોહનાં, ખટાઉકુ લેકર આઇ;  
હુવા ફજરકા વખત ખખતપર, મેમાનીસે પૌચવાઇ;  
ચઢી નોદકી લેહર ખાગમે, શોયા હોડકર દોશલા;  
ખીરમાયા મોહના રાણીને, મોહોખતકા ફાંસા ડાલા;  
છેલ ખટાઉ ૦ ૮

( ૪૫ )

કરને વાલા ખુદાજી દેખો આવન મોહનાંકા આયા,  
અપને કપડે પીછાન કહેતા, રસ્તેમેં આકર કોન સોયા,  
ધરમેં આતા મા સાહેબને, બ્યાન સારા મુનવાયા;  
ધમક ચમક કર મારા પટેકા, હાથ મુસાફર ઠોરે કીયા;  
ખુતી નેન તલવાર લહુકી, ખસમ દેખ ધોકા આયા;  
મોહનાં રાના નીકળી મેરે, બદન પંચકા ઘાયલ કીયા;

જૂલ.

ગમ કેવરા બનમેં મુડદા, પડાજી દેખા નજરોસે;  
દુખસે શીના પુટા નાહક કયા રોના કયાના લોકોસે;  
મીઝી જનસે જાણુ કયજ, અવલ નીભાયા મોહનાંસે;  
આવા આદમ મામઃ હવા, જાતેથે દશિ રસ્તેસે.  
કીયું બીરમાયા મોહનાં રાનીને, મોહોબતકા ફાંસા ડાલા,  
રોતી ઓ અવરકંત બેઠકર પુછે શીવશંકર બોળા;  
છેલ બટાઉ૦

૯

સુના ધરાણા ઉસકા નીકાલા, ફીર અગન લગાઇ ઉશદોનોકુ;  
ખાક કાંમે તીન પુતળે બનાએ, હરી દેવે અમરત ઉતકુ;  
દો અવરત એક મરદ બનાયા, બટાઉ મોહનાં રાણીકુ,  
મોહનાંસે ફાહિંગ બનાઇ, શો દીલવાઇ આવનકુ;  
દોનેસે દોનેકી શહાદી, હુમ ગએ બટાઉ દીક્ષીકુ;  
નખ જનમ આદમને દીયા, બડા અચંબા ફુનીયાકુ;

( ૪૬ )

ઝૂલ.

જીગર જીગર એ નીખત બાંજે, ધશક બાજીકા શેહેદાના;  
એશી કરનાં પ્રીત રીત મોહનાં કે ધશકમે મરજનાં.  
બદનામીકી બાત આપતો, આપ્પર નેકી કરજનાં;  
ગોવિંદરાવ પીર મુરસદ હો ગએ, શાહીરમે મોતીદાના;  
તખત કીલા શીવ નેહરે, શેહેર ગુહનરે ગુનીકા ઢેકાણા;  
“મહલારી બહેર કહે ચંગપર, મધન બાજતા ચોતાલા.”  
બીરમાયા મોહોના રાણીને, મોહોબતકા કાંસા ડાલા.  
છેલ બઢાઉ૦

૧૦

લાવણી ૬ ઠી.

લી હાથમે ઝારી બાવરી, ચણી કુવેપર અલખેલી;  
થોડાસા પાની હમકુ પીંજાવ, કહે મુસાફર જાન ચણી. ટેક  
બાર બરસકી ઉમર ગોરીકી, છોટે કદમે ચટક રહી.  
દાબી કુવેમે ડોલ રેશમી, દોરી હાથમે લટક રહી,  
રમઝૂમ કરતી પાની બરતી, પનધટ ઉપર સટક રહી;  
ખાસ લગી મુજ તરે દરસનકી બાંકી અદામે ચટક રહી;  
કર સોલાં સીનગાર ગોરીને, શીરમે પલ્લો ઝટક રહી;  
સુને રૂપેકી ધધરી તેરી, કુંજગજનમે ચટક રહી;

ઝૂલ.

તું પીંજાવ પાણી બારી જરાસા હમકુ;

( ૪૭ )

તેરે કચ્છે લિંબુકી બહાર, ચખાવ તન મનકુ;  
હમ પંછી સુસોફર યાર, કહેતે તુજકુ;  
ફર દેથકે હમ રેવાશી, ઈહાં નહી કોઈ મેરા વાલી,  
ધુંધટકે પટ ખોલ તજબતી, મીઠી જીખાસે લે તાલી; લી૦ ૧  
ખોલ કુવેકા ઘેરા પાણી, કયું કર તેરે હાથ ચરે;  
સાસુ સસરા ધરકા ખાવંદ, ઝો ધરકુ જલમખરે;  
રાહાગીર તુમ રાહા ખાતસે, જાઓ ખેતાફેક ખરે;  
ઈસ ખાતનમે કયા લેઓગે, મેરે ખ્યાલ મે કયું પરે;  
પર ધરકી પરનાર પતીઆરન, દેખ બુલે ફર રહે ખડે;  
ઈશી શેહરકા હાકમ સુનેગા, લે જા કરેગા બંદખોરે;  
તુમ કોન કયાંસે આપે, કોનસી નગરો નહી જાન પીછાન;  
તેરો કધુ ના મેરીઝે પુરા પરા હેવાલ હયે જાહાંન;  
ઘડી પલકમે જાયગે બંદ, કરેગે ખુબ સમજ; બે અકલી;  
ઈસ ખસતીમે નહી કોઈતેરા, મા ખાપ ઝોર બાહાન સાલી;  
લાં હાથમે ૦ ૨.

નહી કીસીપર જખરા હમેરા, મન માને લેના દેના;  
તજબગીરકી તજબ બુજવો, કામ સચાખીઝે કરેનાં;  
દો દીનકા જોખન ખારી, ગુમાન કીસીસે નહી કરેનાં;  
ભલી બજઈ કર લેઓ સખસે, દેખ જીગમે ઝે અપનાં;  
એક રેનકા કરે પસારા, બડી ફજર ઉઠકે જાનાં,  
તે જોખનકી કર મીજબાની; ખોલ દીલકા કપટ કીનાં;

( ૪૯ )

જૂલ.

એ સુનકર ખાતાં ફીર, બોલી કામોનાં;  
હમપર કરોજી મહેર આજ ઘર ચત્રના;  
હયે ઇશક ખુરા જંબળ, કીસીસે નહી ડરના;  
પકડ પીયાકા દસ્ત સજનકુ, લેકરે આપ એ અલબેલી;  
ચાતુર સાથ ખાત મુરખકી રેન સખી સારી બેલી;  
બી હાથમેં ૦ ૩

ગુજર ગએ દિનમાન સારા, બાઈ અંધેરી પરી રેના;  
નટનટ કરતી પ્રીતમ ખોરમાતી, ધડી ધડી હસસે નહી ચેનાં;  
ક્રિયા આરાસખાસા ગોરીને, રંગમેહેલમેં કુલ અઘનાં;  
મેજ પલંગપર કુત્ર બીછાએ, જડાવ પેહેરા કુત્ર ગએનાં;  
અજબ હુસનકા ખીલા અચંખા, પ્રીત કરો કછુ દીલમાનાં;  
આસુક માસુક સોએ લપટ, કર કેક બરે ચારે નેનાં;

જૂલ.

નવખંડ ચોકડી મ્યાને ધુસા જીનકા,  
ગોવાંદરાવ કહે મહારાજ નામ હુવે ઉનકા;  
ઉતપરે ખુદકી મહેર જીગર દીલકાં;  
કવિ બીમા મતારીછંદ ગાવતે છંદ છબીલે હે ખીલી;  
ખોલે ગરીબશંકર બવાની જોડી દોમીકી ખુબ ખીલી;  
બી હાથમેં ૦ ૪

( ૪૯ )

### સખી.

સખી સામલા તેરા સ્નેહ જરીના તું મેરી અંગુઠી મેં તેરા  
નગીના; નગીનેકી અંદર. મફા ઓર મદીના જલોરી અંગુઠી  
અઓરી નગીના, પેનકર કીદર ચલી ઠગની; નાકમેં બુલાખ  
ઓર નથની, યારકુ કરેતી મીજબાની; અરે ગન ગાઉગન  
યાલા; તેરેકું કરે ડાલું ચેલાં.

### લાવણી ૭ મી.

મોહન મોરારી તુને હોડી કામલ કારી, તુને કેતની મેરી  
ખવારીલાઈ જમનાસે જલ. ૧ અગલ ગોરીધેના ધડગોકુ-  
લકા રેહેના; બધ્યાં પકડું તેરી મલમલ. ૨ કમર પતલી લં-  
બે બાલ ચલે ગજ હરતીકી ચાલ; તુને જોખન રખે પાલ કે-  
શી બની શીકલ. ૩ કેસાકને જાઉ, બાવા નંદકુ બોલાઉ; તું  
જે પકડ મગાઉ, બુલ જાય અકલ. ૪ તુંતો હોડે ચુંદર કાલી,  
તુંતો સદા મતવાલી; કંઈ દેતી હમકુ ગાલી. કંઈ હોતીહિ હલ-  
પ, તુજે ના છોડું, તેરા રંગ રસ લુટું; તેરી અંગીયા તોડું તો  
ગઈનથની નીકલ. ૫ મોહન મોરારી તુને હોડી કામલકારી  
તુને કેતની મેરી ખવારી લાઈ જમનાસે જલ; અગલ ગો-  
રીધેના ધડગોકુલકા રેહેના, બધ્યાં પકડું તેરી મલમલ.  
મુસેકીની બરજોરી મેરી ચુડીયાં સારી ફોરી; મુસેકીની બ-  
રજોરી ગઈ કમલશે હલ, ૭ દાદુરાવ પુંકરે બોલે ચલી સંગકી



સાહેલી; મેંતો રહારે ઐંકીલી મુજે જાનેદે ચલ. ૯ સાસ દેવે  
ગારી મોરી નંણદે કરી ખવારી; ઘર સંયાને ન મારી દેવલા  
ચંચલ. ૧૦ મુણુ બે ગીરવરધારી મતો હારી તુથે સારી;  
તુને કેતની મેરી ખવારી લાઇ જમનાથે જલ; અગલ ગોરી  
ધિના ધડ ગોકુતકા રેહનાં બધયાં પકડું તેરી મજ મલ. ૧૧

### લાવણી ૮ મી. (લંગડી રકાલ)

તમકું સોવે શીણુગાર બદનપુર હમકુ બસ્મ ગોળા ચઢએ;  
એસી રંજમે બરોબર, દોનુકા બેડા ચઢએ.

તુમકું ચઢએ ફૂલ ગુતાબી, અમકુતો ચંપા ચઢએ;  
જાનીકે બારતે પાન, અતર રખના ચઢએ.

પાન સોપારીલવિંગ એત્રાયચી, મુખ પાનુકા બેડા ચઢએ  
એસી રંજમે બરોબર, દોનુકા બેડાં ચઢએ. ૧

બાર બરસ મેરા પીયાહી ઉમર, તેરા બરસ માસુક ચઢએ;  
બેડી મીલા દે પરબુકી કીરપા ચઢએ;

તુમકું ચઢએ લીપટકે સોના, મુજે મજા લુટા ચઢએ;  
જાનીકે બારતે બગીચું મેં જાના ચઢએ;

બીન દેખે નહી ચેન રેનકુ, જીગર કેસા કરનાં ચઢએ;  
એસી રંજમે બરોબર, દોનુકા બેડા ચઢએ.

એરતમકુ ચઢએ માલ ખજાના, બેઠનેકા બંગલા ચઢએ;  
ચલ ઉસપર પીયારી સેજપર, સેજ અતર રખનાં ચઢએ;

તુમાકું સોવે ખસ ખસકા બંગલા, ખાખીકું ખીરતર ચઢ્યે;  
અંમકું પીયારી આસરા, તેરેખી રખનાં ચઢ્યે.

તેરે દીલમે જીકરે લગીસો, ફીકરે મુળે કરનાં ચઢ્યે;  
એસી રંજમે બરોબર, દોનુંકા બેડા ચઢ્યે. ૩

તુકનગીર ઉસ્તાદ હમારે, હરસે હેત રખનાં ચઢ્યે;  
યુરમાહારાજગીરે કહેકલગીવાળા, તુજકુજવાળ દેનાં ચઢ્યે  
કેમુવગીરકા ખિયાલ સભામાં, બાદીસે ભડનાં ચઢ્યે;  
એસી રંજમે બરોબર, દોનુંકા બેડા ચઢ્યે. ૪

### લાવણી ૯ મી.

નેનનસે તલવાર ઝરી તેરે પલકનસે ચકમક જડી;  
તન છાતી કેરી ઢાલ બાંધ ગોરી આશકસે લઢનેકું ચત્રી;  
ટેક.

સાત પાંચ હથિયાર બાંધગોરી લડનેકા સામન કીયા,  
બીન દારૂ બીન ગોલી જામગીરી, આશકકું ધાયલ ક્રિયા;  
નેનનસે ૦૧

દેશ આંગળીએ મેંદી લગાઈ, ગોરી પીછલી રાત જાળ રહી  
આધી, અંદ્ર બદનકા હુસેન દેખકર ખરરરે બીજલી ટુટ પડી;  
નેનનસે ૦ ૨

દોનું ખરજપર અથ રંગ બંગલા પ્રીતમને રસ છુટ લીયા;  
ગોરે ગાત્રપર તીલ ખીરાળે આશકકું હેરાન કીયા;  
નેનનસે ૦ ૩

પર ધર બિંબુ પકેસો ખારે, ધથમે તેરા ક્યા બાંટા;

( ૫૨ )

રસવાળા રસ ચાખ ગયા મુરખ ગજીધું ગજીધું મે કીરતા;

નેનનસે ૦ ૪

લાવણી ૧૦ મી.

( મેદીની. )

મેરી કોણ સોકન મેરે, પીધાકે નેનું મે લઠ ગઈ  
 મે મર ગઈ ગોરે હાથુપર મેદી ચર ગઈ;  
 મેનો ઈશિકકી મારી ગઈ, પ્રીતમ ધર ચકકર ઓ બરકે;  
 સોલસો અબરંગ કરકર પ્રીતમ પ્યારેકુ દેખુગી.  
 નેનાંબરકર હજી લે ચના; ઓ દશત પકકકર સારી રેન.  
 ઉને મુળે ભાગી, મેરા મન બરકર અજી શો રહી; ગલેસે  
 લપટકર, ઈશિક મીસક કે કારણે; સખી સોઈતી બે કામ,  
 ગોરે હાથોપર મેદી ચર ગઈ. સખી ખુરા હુવા હે કામ,  
 અજી મુળે જનમકી તોહોમત ચઢ ગઈ, મે મર ગઈ,  
 ગોરે હાથુપર મેદી ચર ગઈ. ૧ કયા ખુખ મેદી રચી,  
 ક્યાંહાં છુપાનાં, રંગ સરમાનાં, ધર સાસ, નહુંદ મા બહેના  
 પુછે તો જવાબ કયા દેનાં દો નેના મેતે કયા કયા કહે  
 રે બાહાનાં, કયા મુખ લે પ્રીતમ ધરજનાં, કુચ ખાનાં;  
 જીનેસે બેહતર હે મરનાં, જાની જીગર કે વારતે, મે  
 જાતીથી નીમાસામ, પ્રીતમ પ્યારા પુછતા; તો સખી કી-

( ૫૩ )

નકા લેતી નામ, મુજે ઇસકકી ધુની ચર ગઈ, મેં મર  
ગઈ; ગોરે હાથોપર મેંદી ચર ગઈ. ૨ કોઈ ચતર સુગર રં-  
ગરેજ બોલાવો સાહેલી, દેશે બાલી હાથોકી ઉતારે લાલી,  
મને રગર દસ્ત મસ્ત ઘોઈ ફીટ ગઈ કાલી; દેઉ ગાલી,  
એક એશી જાઈ જંજલી, એતો ખુરા હુવા હે કામ, રહી  
બે કામ, કોન ધર ધાલી; એ વાલી, મેરેપર મુશીબત  
ડાલી, માલી ચલા બાગમે, સખી મંદી કરે પુકાર, ખોલી  
કલી ચુન લેવો, તુમ કરો હમારા બહાર, મેંદી ચુંતે ચું-  
તેમે ચઢ ગઈ મેં મર ગઈ, ગોરે હાથો પર મેંદી ચર  
ગઈ. ૩ ગુર સાહેલી એઈ કહે શુંદર લે સુનકર, એ ગુ-  
ણકર; તેરા ડાગ મીટગા પું કર, રખઈમાનકી સાબુતી,  
એ મન ધર કર; સાહેબ બંદગી કરકર, કૂછ ફુનીયાંસે બી  
દરકર, પાઈ અપણી મુરાદ એ જીગર, મીટ ગઈ ફી-  
કર; સાહેલીકુ ફુવા કરકર (ઝૂલ) અજા બખસજી પું ક-  
હે પ્યારી મતકર માન ગુમાન; ખીરબલ ગાશી પું કહે;  
જીવાની દો દીનકી મેજબાન મેંતો મોહોબતમેં મસ્તા હો  
ગઈ, મેં મર ગઈ, ગોરે હાથોપર મેંદી ચર ગઈ. ૪

લાવણી ૧૧ મી.

( લેલાં મજલુની. )

દીજ પાક મોબત યારો તુમ રખના, ઇશલેલાં ખાતર મજ-

( ૫૪ )

હુંરે દાવાના; એ બાળપણે મેં જૈલાં મજલુંકુ, એ માબાપુને  
ખેડાય પડનેકુ; એ કાજી મુક્તા પઢાવતે ઉનકુ, એ જૈલાં મજ-  
લું દેખત આપશકુ; તુમ જૈલા ફકીરી હાલ કયાકરના, ઈશિ  
જૈલાં ખાતર મજલુંરે દીવાના. ૧

એ બાળપણે મેં જૈલાં મજલુંકી, એ ગાંઠા પડ ગઈ અગલેરે  
જનમકી; એ ખેટી ખેગમ લાલારે વજીરકી, ઉસ દેખત સુધ-  
સુધ ઉડ ગઈ મજલુંકી; તુમ લેના હાથમે તુંબા માગખાના.  
ઈશિ જૈલાં ખાતર મજલુંરે દીવાના. ૨

એ હાય હાય કરતી જૈલારે પુકારે, મેરે મજલું દીવાને હો-  
ખેઠે ખ્યારે; જાને જા જંગલમે બશાદીએ ડેરે, ઓ સખ ફુતી-  
યાસે હો ખેઠે ન્યારે; મેં લીખ લીખ બિજુ પરવાના, ઈશિ જૈ-  
લાં ખાતર મજલુંરે દીવાના. ૩

ગુરે વુકતગીર મેરા અતીત હું બોલા, એ પાક ઈસિક્કે ઉત-  
ર ગયા ચેલા; એ પરસ રામસિંગ ગાતરંગીલા, કાંઈ કલ-  
ગી વાલેકુ લગાવતા ટોલા; એ બાલાસિંગજી ગાવે મરતાને,  
ઈશિ જૈલાં ખાતર મજલુંરે દીવાને. ૪

લાવણી ૧૨ મી.

મરજીયા જદ મજાથી ખીન મરજી મોહાખત ફીકી;  
રંગમે ભંગ હો ગયા સજન એસી મજા નહીં આનેકી; ટેક.

ਜਦ ਦੋਨੁਕਾ ਦੀਲ ਮੀਲਾਥਾ ਮੀਲਾਥਸੇ ਜਦੇ ਮੀਠੇ; ਦੀਲਕੀ ਅੰਦਰ  
 ਦੀਲ ਪਥਾਰੇਤਾ ਦੋਨੁਮੇ ਦਾਟਮਦਾਟੇ, ਕੁਥਲ ਅਥਨ ਕੁਥੁ ਕਰੇ ॥ ਹਮ-  
 ਨ ਅਥਨੁ ਮੇ ਪਡਗਐ ਜੁਠੇ; ਨਿਅ ਸਰੀਐ ਕੁਥੇ ਹੋਗਐ ਨਿਅ-  
 ਸੇ ਜਦੇ ਅਟੇ, ਟੁਟਾ ਦੀਲ ਫੀਰ ਨਹੀ ਮੀਲਨੇਕਾ, ਪਹੀਲੀ ਆਤ  
 ਨਹੀ ਆਨੇਕੀ, ਰੰਗਮੇ ਭੰਗ ਹੋ ਗਯਾ ਸਜਨ ਫੀਰ ਐਸੀ ਮਜ਼ਾ  
 ਨਹੀ ਹੋਨੇਕੀ ੧. ਦੀਲ ਹਮਾਰਾ ਮੁਮ ਸਰੀਆ ਤੁਮਘੀ ਹਮਕੁ ਆ-  
 ਤੇਥੇ, ਮਰੇ ਸਰੀਐ ਹਮਘੀ ਹੋਕਰ ਘੋਹੋਤ ਦੀਨੁਸੇ ਆਤੇਥੇ;  
 ਆਤੇਥੇ ਪੀਤੇਥੇ ਦੋਨੁ ਐਕ ਜਗਾਮੇ ਰੇਹੁਤੇਥੇ, ਕਥਾ ਮਝੇ ਸੁਘ  
 ਐਨ ਘੁਸੀਸੇ ਘੁਜਰ ਗਏ ਕੁਥ ਦੀਨ ਰਾਤੇ; ਦੇਐ ਘੀਨਾ ਜਦ  
 ਐਨਹੀਥਾ ਐਸੀ ਪੀਤਥੀ ਦੋਨੁਕੀ, ਰੰਗਮੇ ਭੰਗ ਹੋ ਗਯਾ ਸਜਨ  
 ਫੀਰ ਐਸੀ ਮਝੇ ਨਹੀ ਹੋਨੇਕੀ ੨. ਗੇਰ ਘੁਸੀਕਾ ਗਾਮਘਸਾਯਾ  
 ਐ ਕਦੀ ਨਹੀ ਘਟਨੇਕਾ, ਤੋਡਕਰ ਫੀਰ ਜੇਡੇ ਲਗਾਏ ਐ ਸਾਂਝਾ  
 ਨਹੀ ਟੀਡਨੇਕਾ; ਦੀਲਕੀ ਅੰਦਰ ਜਗਾ ਭੀਲਾਮਾ ਧੀਨੇਸੇ ਨਹੀ  
 ਛੁਟਨੇਕਾ, ਧਾਵਲਘਾਸੋ ਅਭਾ ਹੋਤਾ ਡਾਗ ਕਦੀ ਨਹੀ ਮੀਟਨੇਕਾ,  
 ਟੁਟਾ ਦੀਲ ਫੀਰ ਨਹੀ ਮੀਲਨੇਕਾ; ਪਹੀਲੀ ਆਤ ਨਹੀ ਆਨੇਕੀ, ਰੰਗ-  
 ਮੇ ਭੰਗ ਹੋ ਗਯਾ ਸਜਨ ਫੀਰ ਐਸੀ ਮਝਾ ਨਹੀ ਆਨੇਕੀ. ੩  
 ਜੇ ਕੋਢ ਪੈਸੇਕੀ ਆਸਨਾ ਘੀਪਤਕਾ ਕੋਢ ਨਹੀ ਸਾਂਝੀ, ਜੇਦੇਘੋ  
 ਮਤਲਘਕਾ ਗਰੇ ॥ ਦੀਲਕਾ ਕੋਢ ਨਹੀ ਸੰਗਾਥੀ; ਰੇਡੀਏ ਪੈਸੇਕੀ  
 ਆਸਨਾ ਪੈਸੇ ਘਾਲੇਕੁ ਆਹਾਤੀ; ਦੇਘੀ ਹਾਥਮੇ ਪੈਸਾ ਨਹੀਤੋ  
 ਅਘ ਕੇਹੁਤੀ ਮੇ ਨਹੀ ਰੇਹੁਤੀ; ਸਾਹਅਥੀ ਧਾਂਡੀ ਖੁਕਰ ਘਾਲੇ  
 ਘਡੀ ਪੀਤ ਹੁ ਪੈਸੇਕੀ, ਰੰਗਮੇ ਭੰਗ ਹੋ ਗਯਾ ਸਜਨ ਫੀਰ ਐਸੀ  
 ਮਝੇ ਨਹੀ ਹੋਨੇਕੀ. ੪

( ૫૬ )

લાવણી ૧૩ મી.

( કળજીગ વિષે. )

હનમત કમળ જીલાળ ખોટા કલજીગકા પેરા;  
દોલતકે ખાતર ખેલેનને સગા બાઇ મારા, ટેક,  
ખાર ખરસકી મુલક ગીરાસેં રૂપીએ કમા લાયા;  
એસી કોસકા ચલાળ બાઇ ખેલેનકે ઘર આયા;  
પાંચ મોહોર અજબ ખેલેનકુ કપડા ઉઢવાયા;  
છતીચ તરેહકી રસોઇ ખનાકરે બાઇકુ જમવાયા;  
ઓતો ખીચારા થકા હતાસો નીંદુમેં ઘેરા,  
દોલતકે ખાતર ખેલેનને સગા બાઇ મારા.  
લગી અજલકી નિંદ દોરી પુટી અમરકુ.  
ખેલેન બાઇકી દુશ્મન હોકરે કેહેતી આવનકુ;  
અબ કયા સોયા ભર નિંદ ઉઠ મારે તેરે સાલેકુ;  
ધન ખજના સખી રેવે અપને ઘરકુ;  
ઓતો ખચારા ગરીબ હતાસો દીલમે થરથરા. દોલત ૧ ૨  
આધી રાતકે અખત રંડી કરતી મચકોરે,  
ઓ મુડદાતો આપકી ઓરતના સપનેમેં આયા;  
હાથ પકડ તખવારે ફીરાતી બાઇકી શીરપરે,  
શીરે ગાડા ઉનને ખોલકેળ છાને અંદરે;  
ખાડા ખોદકરે સખી ઘરકુ ખીગાડા જીલમ આ જોરે,

( ૫૭ )

દુઝોરંડીકા જીન એ યારો ઉભે દોલમ નહી વીચારા, દો० ૩  
 એક દીન ઝોર ફુસરા દીન ઝોરમેં સમાયા,  
 ઝો મુડદાતો આપકી ઝોરતકા સપનોમેં આયા;  
 સપનોમેં જાકરે કયા પડછા બતલાયા,  
 કહે મુજે મારા મેરી બેહનને મેને મોહોત હજીનહી પાયા;  
 ધન ઝોર માલ ખજાના સખા ઉતકા ઘરમેં ભરા, દો० ૪  
 હુધ માહારાજકુ ખખરે રંડીકુ તરત જીલવાધ,  
 કમરે કમરે ખાડા ખોદકરે પાપતસે ગરવાધ;  
 દોયા બીલોકુ હુકમ પુકત તીરોમે ચઢવાધ,  
 જુરા હાલ સુત કયાજી રંડીકુ જમીનમેં ગરવાધ;  
 સચીઘરણુ કે ખ્યાલ ગાવે પુકત ગોંસાધ. દો० ૫

### લાવણી ૧૪ મી.

પાનામે પુતળી લડે બેઠ ન પાવે, કોઇ સમ્યા ગુરકા ચેલા  
 ખોલ છંદ ગાવે; મચ્છરને હાથા મારા ચાપુરા ભાધ, કોડીકુ  
 દેખ હાથીકી જાન ગભરાધ; કોડીને કીયા ઉપાય અફલ  
 દોડાવી, ઇસ હાથીકુ લેધ ગીરા નાળકે માંહી; એ ઉલટા  
 છંદકા જીવાખ પુજે નહી આવે, કોઇ० ૧ મખાંને મોંરચા  
 મારા કોજકુ ઘેરી, મકડીને લશકરે કાટ છાવણી ડાલી;  
 સાલુને કીયા સણુગાર સીંગ અરવારી, જીગલેને કીયાતા



જલમે મછીમે ચારી; મીઠકને મારી લાત ઊંટ મરજલે.  
 કોષ ૦ ૨ કૌવેપે કીસીકુ ખાન નીસાની લાગી, ઠીઠોડી હુમક  
 સુનીય સેત ઉઠ જાગી; સીકરેપે કીયાએ દીવ ચડીલે આગી,  
 કુતેકી ગાવડી બલ્લી પકડકર ભાગી; બડલેપે બેઠી બિસ  
 બીસનપર ધાવે. કોષ ૦ ૩ બન પતર છાવા બેલ બાડખા  
 જાવે, બે મુખકામુડા નદી નાને જાવે ઘોડેપે ગધા કસે  
 કદમ સીખલાવે, બકરીને મારા નારે બેડ લેજાવે; ગુરુ-  
 કનગીરકે ખ્યાલ ઘટા રંગ છાવે. કોષ ૦ ૪ કનગી વાલેકુ  
 ફડમ જવાબ નહીં આવે, કંથ કહે ખ્યાલ ગોપાળ માનસંગ  
 ગાવે. કોષ ૦ ૫

### લાવણી ૧૫ મી.

આસ લગાકે નીરાસ કીયા એશા દગા નહીં દેનાથા,  
 ચમક ચમક કરે ઉઠતી નિંદમે જરાતો મીલકે જાનાથા;  
 દેખીતી એક સુંદર નાર પાક સુરત એ સુન લેના,  
 ક્યા તારીફ કહું ઉસ નારીકી જેસા પુનમકા ચંદના;  
 નાજુક પુતલી સરખી ડાલી ચંદ્રબદન મરધાનેના,  
 આવે પાનકી બીડીયા ખારી હશ હશકરે દેખે આઈના;  
 તો તે જેશા નેન ફીરાષે ઓ ઘડી સુંદર કામીના,  
 ગોરે મુખપર તીજહે કાળા હમકુ લગતા સુખાવના;  
 (દોડ) કરે ગએ સગજન પરદેશ હમ પરદોના,

( ૫૯ )

પીયા પીયુકે ખાતરે બેલાશક જોગન હોના;  
 અમને કહાયા સુનોજી સાજન છોડ નીકલ નહી જનાયા.  
 ચમક ચમક કરે ઉઠતી નિંદમે જરાતો મીલકે જનાયા. ૨  
 લટક ચાલ એ ચલે કામીના તન બદન જોબનમાતી,  
 આશક હો મસ્તાન ખડાવા બીડા ચલી અપની છાતી;  
 પલ્લો પકડકરે કહે દીવાની હમકુ છોડ કે ક્યાં જાતી,  
 જાન કહું ખુરબાન નાજાતી સારી જાન ફીરદાસતી;  
 (દોડ) ક્યા કહું સખીરી મુખસે કહા નહી જાતા,  
 બીન પીયુ સખીરી હમસે રહા નહી જાતા;  
 અમને કહાયા સુનોજી સાજન છોડ નીકલ નહી જનાયા,  
 ચમક ચમક કરે ઉઠતી નિંદમે જરાતો મીલકે જનાયા;  
 એતના સુનકે ફીરે ક્યા કેહેતી હાંશ પકડ કું ગબરાયા,  
 દો દીનકી દુનીયાંમે પ્યારે ધન દોલત કીસકી માયા;  
 ન ચૈએ તરી ઉલફત મોહોબત જુઠા પાખંડ ફેલાયા,  
 તેરે સરીએ નોકર ધરમે હમપર હે રબકી છાયા;  
 (દોડ) ચલ દુર સરક રહો યાંહાંસે ફીરે બાજુસે,  
 મેરા ખાવીદ હે જલાદન નદીયા આપસે;  
 અમને કહાયા સુનોજી સાજન છોડ નીકલ નહી જનાયા,  
 ચમક ચમક કરે ઉઠતી નિંદમે જરાતો મીલકે જનાયા. ૩  
 શાહઅલી ઉસ્તાદ હમારે ઉનકે જાવું એ બલીયારી,

હેમરાજ કહે રાજ મહમદ નાર હોગઈ હુંશિયારી;  
 રેહેમાનઅલી પાકહે ચંગ ઉપર નીશાન ઉડતા જરિયાની,  
 તરાહ તરાહકે ખ્યાલ ખોલતે જીશ પર ઉતકે હે શીરી;  
 (દોડ) કહે બીખન મલુ અખતો સમજકે ચલના,  
 આશકસે હમેશાં આશક દોસ્ત રખના;  
 અમને કહાયા સુનોજી સાજન છોડ નીકલ નહી જનાયા,  
 ચમક ચમકકરે ઉડતી નિંદમે જરાતો મીલકે જનાયા. ૪

### લાવણી ૧૬ મી.

તેરી અમારી લગી દોસ્તી, આંખ લગી સખીયનકે ખીચ,  
 તુને જો હમકુ ખચન દીયાયા, દોનું મીલંગે સા મકે ખીચ;  
 ધીરી ચાલ ગુજરાત જીલતી, બલખાતી કમરકે ખીચ;  
 ખતીસપાનકો ખીડો ચાવતી, સુરત દેખ દરપનકે ખીચ;  
 ઠીકી ઝુંદી માથે શોભીતી, મોતી ચમકે તેરે નયકે ખીચ;  
 બાકી અદાસે મારે મુસાફર, લગી ચોટ ધુંધટકે ખીચ;  
 હુસન દેખ ગુલપરી ચમકરહી, બીજળી ચમકે બાદલકે ખીચ;  
 તુને જો હમકુ ખચન દીયાયા દોનું. ૧  
 ચાર પાંચ મીલકર સાહેલિયાં, ચલી ગઈ બાગુકે ખીચ;  
 જાઈજીઈ ચંમેલી મોઢરા, તોડ લિયા હાથુકે ખીચ;  
 લીંબુ આર નારંગી ભેડકે, દોનું ધરે ગોદીકે ખીચ;  
 સખ ફૂલનકો હાર ખનાકે, ડાલ દિયા ગલેકે ખીચ,

(૬૧)

શામ પડી જળ્ય બાહિરે આયે, માળી બડા દરવાજાકે બીચ;

તુને જો હમકુ બચન દીયાથા દોનું ૦ ૨

ચલો ચારકુ સમજાતી મિયાં, ચલો રંગમેહેલું બીચ,

આસે પકે પાન મગાવું, શીર નીલાવું થાળાકે બીચ;

દોનું જી મીલકે ખેડે પંજગપર, મજા ઉડે સેજાકે બીચ,

ગજર લેઈ જઈ બાહિરે આયે, ખુશી હોઈ તનમનકે બીચ;

તુને જો હમકુ બચન દિયાથા દોનું ૦ ૩

તુકનગીરે ઉસ્તાદ અમેરા, જીતકા નામ મુલકુકે બીચ,

સંઘુ બવાની ગાથે લાવણી તૈયાર કરી પત્રકુકે બીચ;

ઉસ્તાદકી એઈ રાહા હે તુરા જળકે તેરે શીરકે બીચ,

તુને જો હમકુ બચન દીયાથા દોનું ૦ ૪

### લાવણી ૧૭ મી.

મેં ફુલનકી કાચી કાંઠીયાં સમજરે સજના, મેરી જાન સમજરે

સજના; અબી તોડકરે ક્યા કરોગે આગે દીન લેતા. ટેક.

રંગ મેહેલ મેં મુજે ખેડાકરે સાજન પ્રસલાતા, મેરી જાન સાં-

જન પ્રસલાતા; ડાલ ગલેમે હાર ફુલકા સાજન લે સોતા,

છાતીરે ચવડી કમર પતલી ધોકારે મુજે લગતા, મેરી જાન

ધોકારે મુજે લગતા. રો રોકલા કરતી સાજન જરા નહી

સુનતા છોટી ઉમર મેં ગજબ કીયારે તુમ સુનો સખારે ખેના;

( ૬૨ )

અખી તોડકરે ૦ મૈં કુલીયન ૧ જાકરે અપને મા ખાપુકુ યુ-  
કરે સમજાતી, મેરી જાન ૦ જલ જાઓ મેરી બાળ જુવાની  
ઉમર હે છોટી, સાસુ નણંદ મેરી યુકરે કરતી કુસમન હો જ-  
ગતી, મેરી જાન ૦ પકડ હાથ ખાવનકા ઉનકે સાથ મુલાદે-  
તી, આશક હો સાજના હમારે નાદારે નહીં હોના; અખી તોડકરે  
કયા કરોગે. મૈં કુલીયનકી કળીયાં ૨. એક દીન સખી એસા  
હુવા મૈં સાજન ધરે જાતી, મેરી જાન ૦ રૂઠે હરી સાજના હ-  
મારે ઉનકુ મનાવતી, કયા ખુખ ખાસી સેજ ખીછાકરે જ-  
રીએ સેજ સોતી; મેરી જાન ૦ કચી કલીયાં સેજ ખીછાકરે  
ઉજપે લુટવાતી, આશક હો સાજના હમારે માસુક હો રે-  
હેના; અખી તોડકરે કયા કરોગે, મૈં કુલીયનકી કલીયાં. ૩ એ  
ધોકા થાસો નીકલગયા તુમ સુનો સખીરે બેના, ધશકકી મારી  
લેલે મજનું સાજનસે સોના, કમલુદાસ તો ધુંકરે કેહેતા બોહોત  
ધશક કરેના, જ્યું બાદલ મૈં બીજલી ચમકે એસી સુરત ધરેના;  
મગન હો અપને દીલું મે રાજીસે રેહેતા; અખી તોડકરે કયા  
કરોગે મૈં કુલીયનકી કલીયાં. ૪

લાવણી ૧૮ મી.

ખુખ સુરત નાર કલ જડી, જેસી ગુલપરી;  
ડમકતી ચાલે, કોઈ ખીલે ચંદ્ર મૈં તારા કુવેપરે ડોલે. ૧

ગોરી ચણી ચંપેકી કળી, કેતકી ખુલી કૂવે ઉપરે, નખરેસે  
પાની ભરે નારે સુંદરે, તેરી સુંદડી લાલ ગુલાલ રેશમી બાલ  
મોતીકી માલ છાતી ઉપરે, નથનીકા મોતી ફરે ગાલ ઉપરે;  
જખ પકડ ઘોડેકા હાય, બોલતા બાત નારીકી સાથ સુણો  
સુંદરે, ઢૂંક પીલાવ હંડા પાની, ડોલ ભરકરે; મુજે લગી પા-  
નીકી તાન જવતી જન, બહોત હેરાન હુવા બેહાલે, કોઈ  
ખાલે ચંદ્રમે તારા કુવેપર ડોલે.

૨  
મેં પતિવર્તા હું નાર, ખરે ગુમાર, હુવેગા ખુવાર બોલ મત  
હમસે, સખ સુને સંગકી સાહેલી કહે હાકમસે. મેરા ધરકા  
ખાવન ધણી, રાજકા ગુણી બડાહે ખુની જોર દોલતસે,  
લખખાંકી ખેપાં કરે દેશ દખનસે, તું મેરેછંદમે ક્યુ પડા, ફર  
રહે ખડા, મદનપર ચડા તુજે મગતીસે, કંઈ એક મારા પડા  
મેરે નેનુંમે; તું નાહક જાવે મારા કોઈ નહી તેરા ઇશકુંદ  
ખુરા ઝેરકે ખાલે, કોઈ ખાલે ચંદ્રમે તારા કુવેપર ડોલે. ૩  
જદ કહે મુસાફરે ચારે નહી દરકારે રાંડ દિવાની, મુખઉપર  
ઝલકે નુરે જીવાન સેલાની, હમ હકતાલ્લાકે ખારે છાંડ ધરે કુ-  
વારે, તુમ સીરપર રખ નુરાની, મુખઉપર બરસે નુરે મોતી  
કા પાની; જખ દેખો રાંડકા હૈયા કામ કચા ક્રિયા બચન ફેર  
દિયા સુનો દીલ જાની, તમ ચાલો હમારે રેરે પીલા દહ પાની;  
ધરે જાયા સાસુ સમજયા, માને બેજવાયા હુવે ખુશી ચાલે,

( ૬૪ )

કોઈ ખીલે ચંદ્રમે તારા કુવેપર ડોલે. ૪  
પચરંગી અંમલાદીક છોડ દીયે, ઝડપ સમય ચોતરફ સેજ ખી-  
છવાતી, ગોરી લગ્યા ગળેસે ગળા લપટ કર સોતી; દોનું બધે  
હાથકમે ચુરે બરસતા નુરે જોખન બરપુર લેહેરાં ભેતી; ચોળી  
કે દુટ ગયે અંધ નાર કુમળાતી; દોનુંકા દીલ જદ મીઝા સી-  
પાઈ લેચલા લાલગર ખોલા કે ઘરેકુ જાતી પરચોત કહેતા  
મે રી જોખનકી રમતી; એ સાંભળ ઘરેકે હંદ નારકા રૂંદ દેખે  
ખે ફુન્દ બન્યા કયા ખ્યાલ, કોઈ ખીલે ચંદ્રમે તારા કુવેપર ડોલે. ૫

લાવણી ૧૯ મી.

બની એક નાજુક નાર, અંધરસે ચલી હે અતલી;  
ચલે હંસકી ચાલ કમરે હે તેરી પતંગી,  
તુને કીયા સીસપર ટીક, ગાલખીચ ટપકી કાલી,  
નેનુંમે કજલા કીયા હે, હોઠપર ખીલ રહી લાલી.  
તોરી દોનું અંખિયાં અજબ બની અઝનીસે ઘેરી;  
દંતોકે દરમિયાન ચમક રહી મિશી કાલી;  
તેરે ગલમે નવસર હાર, હાથ ખીચ ચુડીયાં ડાલી;  
દંડપર બાજુઅંધ, નાક ખીચ ઝૂમખે વાળી;  
બાપુ ખેહુચર કેહેત, અકડ મન ફીરે અલખેલી;  
હમસે હસકરે ખોલ, ખોલ તેરે તનકી જાળી.  
સુનારણુ દેખુ તેરે છલે, ખોલ તેરે છલે કે મુલે;  
અખાકુમે જુવાન અલખેલે, ખોલી તરેહ તરેહકી ખોલે;  
વલખામ કહેવે કનસારાને, રંડી કરતી હે ઈસારાજી.

( ૬૫ )

### લાવણી ૨૦ મી.

પાક સુરત મેહિતાબ બની, ગોરી સુરત પાક મેહિતાબ બની;  
જેસી ચંદ્રકીર્ણેત ચમક રહી, હીરેકે અંદર હીરાકની. ટેક.  
નાઠ ધોધકરે બાલ સુકાતી, રંગ મેહિલુમે આન ખડી;  
આધના લેકરે મુખડા દેખતી, સસ મોતીઅનસે માંગ ભરી;  
તનપર ઓઢી નવરંગ સાડો, ઓળી બદનપર જરેતારી;  
સણગારે સારા સજ્જ, બજા પાંઉમીયાને પાવલ બજ;  
બજા પાંઉં ચંદ્રહાર સુન કલી ગજે બીચ, મોહનમાળા જુ-  
ગ નયની;

પાક. ૧

શીરપર શીશફૂલ ટીકા ખીરાજે, ઝુલા જુલતી મેહલનમે;  
હાથ પાંઉકુ મેદો લગાની, યુરમાં ડાલા નેનનમે;  
ખાંડે મસાલેદાર આવતી, લવંગ એલાયચી પાનનમે;  
જેસી અરસથી ઉતરી પરી, નાજુક બહોયાં ગોરો ગોરી;  
બજા જેસીં આશક દીલપર હુવેગા માસુખકે દીલપર  
ખુરબાની.

પાક૦ ૨

નેન બને હથિયાર હાથમે, તીર કમાના ખેંચ રહી;  
મારી ખીરહકી ઓટ કશી, પંછીકા કલેજ કાટ ગઈ;  
જાલમ હેતોરી અદા, બજા જાં દીલ મત રખ કીસસે જુ-  
દા: બજા દીં ધન માલ સખ ફના હોવેગા, દો દીનકી હે  
જિંદગાની;

પાક૦ ૩

છેલ છબીલા અજબ રંગીલા, લડકા થા સોદાગરકા;  
તીનપોર હો ગયે કીદા મેહલમે, પલંગ ખીછાયા ફલનકા;



હોરમીલ હોકરે ગયે જપટકર, એશા ક્રીયા મન મોહોલનકા;  
 ગુગ જીવો ગોરીને સજન, મોહોલતમે લાગી લગન;  
 હનમતરાગ એક છંદ બનાવે, ધીન ગાવે બાકી ધરન;  
 પાક૦ ૪

### લાવણી ૨૧ મી.

દીજદાર સતી એકરાર લીખી હું ખતમે, એક દીન જાવેગી  
 જન સખી મોહોલતમે; થાછોટપણમે એકરાર કે બાળપ-  
 ણમે કે બાળપણમે પું નથા મુજે માલુમ દગા હે દીજમે, તુંને  
 કપટકી ચોશર ખેલ મીઝાયા કુંદમે; દગ ખચન દગા કીધું દીયા  
 સજન ઇશ રૂતમે; (દોડ) છાતી તડકે જોખ જીરે દીન રાત  
 નેનાં જુરે ડરાતો હું દીજમે; એક દીન જાવેગી જન સખી  
 મોહોલતમે.

દીજદાર મેરા મોહરામ લગાયા નાતા, ઇશનાતેમાને ખતા જ-  
 રા કૃચ નહીયા; કોઈ મીલ ગઈ દુતન ઉગ્ર દીલ આચેતા;  
 જ્યું દુટે ગયનમે તારે જી એસી બાતાં; (દોડ) ઉસકા શોસ  
 કયા લગ કું, ઉસકી ઇયાદ દીલપર ધરું; લગીતો સારી  
 તનમે; એક દીન જાવેગી જન સખી મોહોલતમે. ૨

મેરાદીજદાર મેરામન જુલ ફૂલ ચપેકા, કયા સખખસે બવરા  
 પાસ નહી આનેકા, ગુલચીમનમે બોહી સખી પાની બીન  
 સુકી, કયા કરે રંગેલી રંગ મેંદી હે ફીકી; (દોડ) ગુલમેંદી સખ રંગ  
 બરી, અપને રૂતમે બેલાહરી ફેલી સારી જગમે; એક દીન  
 જાવેગી જન સખી મો. ૩

( ૬૭ )

દીનદાર નખતક પડા ક્રિયા તથયારે, જા મીલો શુદ્ધસે ગતે  
લપટ રહોયારે; (દોડ) કોઈ ધરમાજી ખોલે ખ્યાલ, પાચુ  
લેહરી રહે હુંશિયાર, સામ સિગરમે; એક દીન જાવેગી જાન  
સખી મોં.

૪ .

### લાવણી રર મી.

ચંડી જાળ ભરનેકુ પ્યારી, સારપર ઘડા લીયા ભારી;  
દોખુની નિનાં મારી, ચલો પનઘટકુ; ચંડી પનઘટકુ.  
જિને પોસાક પેના ભારી, જરી ખાદબી કીનારી, કયા વ-  
ટગુજ હોસન પ્યારી, ખુખ હે હોસન ખુખ હે હોસન  
ખુખ દીઆ ખોદાને નુર. ઓતો જોવરમાં ભરપુર, નાજુક  
કાયા જોશી હુર, દોને જોખન હે દોનો જોખનહે.  
(ઝૂંત) જળભરનેકુ ચંડી પનીયારી, શીરપર ઘડા ઉઠાલીયા  
ભારી; કમરે પનળી નાજુક નારી, ટુંતો કીસ ધરકી હે  
રાણી, કીસકા ભરને આઘ પાણી. તેરી ખુખ હે જીવાની,  
દેખી પુજકુ દેખો પુજકુ. ચંડી જળ ભરનેકુ પ્યારી.  
ડાલ કુવે ખીચ ડોલ, જરા હસકે ધુંધટ, ખોલ ખોલ કયા  
તેરા મોજ, ખતલાવ હમકુ. ખતલાવ હમકુ. ચલ સરક ખડા  
રહે ફુર, ટુંતો મત દેખ હમે ધુર, સખકુજ હે ભરપુર,  
મેરે ધરકુ મેરે ધરકુ. મેંતો રમતે રમતે આયા,  
મુજે લગી તેરી માયા, તેરે હસકોને ખીરમાયા, દેખી  
પુજકુ. (ઝૂંત) રમતાં જોગી આયા કુવેપર દેખો શુંદરને;

( ૬૮ )

ઉસે નજર કર મેરા દીલ ચાતા તેરે પર, ઇસિ મેદાનકે  
દરમ્યાને, નહી તેરા મેરા જન ખુબ બાસતે પેછાન, આ  
યા સેરનેકુ ચલી જળ ભરનેકુ પ્યારી,  
મુખસે હસકર ખોલી ખાત, ઊને પકડા ઉસકા હાથ, તુમ  
ચલો મેરે સાથ, જોડા અપના, સંગ લીયા અપને દીલ-  
ભરકુ, નહી ડરતી અપને દીલકુ. સાસ પુછેગી મેરેકુ,  
કરૂંગી બાહાનાં કરૂંગી બાહાનાં, ગઘ મેહલકે દરમ્યાન, સારા  
આસકમે જન, જલદી લાઈ એલાએચો પાન, તુમને ખા-  
નાં તુમને ખાનાં. (ઝૂન) સાસ પુછે બહુ લાઈ કીશીકુ.  
જલદી પાનકર દેતી આશકકુ. મેરૂ ધરસે આયા ખતકુ.  
મેરે ધરકા હે પીછાન, આયા અપને ધર જન, ઓતો  
દો દનકા મેજખાન, જાવે ફજરકુ, જાવે ફજરકુ. ચલી  
જળ ભરનેકુ પ્યારી. ૩

બરી રાતકે દરમ્યાન, મેને કીએ પકવાને, સાજન તેરે  
કારણે ડરતે કીનસે ડરતે કીનસે કીએ સોલે શીનગાર,  
સેજ પલંગ તઇયાર, તુમ ખુબ રહો બહાર, લગો ગ-  
લેસે, લગો ગલેસે ખીલી અંપેકી કળી, એતો મોઢરસે  
હીલી, જા જહપટસે મીલી, ખુબ લપટસે, ખુબ લપટસે  
(ઝૂન) અલાખખસ ગાવે પહનીઆરી. કમર પતળી નાજુક  
નારી ઇસપર જાગે બઝીહારી એતો યુણીજનકા કહેનાં,  
તુમ સુનકર લેનાં અંગ શીર કલગીકા બાહાનાં, તસું મુર-  
સેદકુ નમુ મુરસેદકુ પ્યારી,

( ૬૯ )

### લાખણી ર૩ સી.

નગર તુમારો રખો મુસાફર, ચલો ખતન અપને,  
 ખોલા ચાલા માફ કરો, કહું આન મીલે રવપને.      ૧૬.  
 હમ પંછી પરદેશ મુલક મુલકુકે સેલાની;  
 ખસી તુમારે ગામ નગર, જબલગ થા દાના પાની;  
 કહું યાદ મત રખીઓ, દિલમે જ્યા તક શુંદગાની;  
 જલે હોત કે છુરે હો, માયા રખીઓ મેહરેખાની;  
 આજ કાલ ઉઠ ચલના, કીસન મન લગા જીવન તપને,  
 ખોલા આલા માફ કરો, કહું આન મીલે રવપને;  
 નગર તુમારો રખો મુસાફર, ચલો ખતન અપને, ખોલા. ૧  
 ધસ દુનિયાં દરમ્યાન ખતનદાર નહી કોઈ રહેવાચી;  
 આજ ચલે કોઈકાલ, મુસાફર સખ હુ પરદેશી;  
 ખોલા કુલ જોખનકા જાદા, અખ નહી ખીલતેકે;  
 અખ મિલના ત્રણપાર પીછે, હમ નહી મિલતેકે;  
 સાથી હમારા ચલા ફજર, ઉઠ હમખી ચલતેકે;  
 ખતન હમારા ફરે પીછે, હમ નહી ફીરતેકે; ખોલા. ૨  
 કહાં ગોકુલ કહાં મથુરાં નગરી, કહાં બિદ્રાખત કાશી,  
 ખડે ખડે શકુફર, સારી આલમ પરદેશી;  
 વાં કરના કહું ધ્યાન, ધરમ સંગ ચલે પંથ અપને, ખોલા. ૩  
 પરદેશીકી પ્રીત સખી હુઠ એ કહું કામકી,  
 મેતો કર પસ્તાઈ, મેરથી સોખત રામકી;  
 કહું યાદ મત રખીઓ, દિલમે દુવાસલામકી.

કેહું વલ્લવ કર્ણેડ, ચિત મત રખીઓ ઉદાશી;  
મૃત્યું લોકમે આયે પ્રાની, સખી લગે અપને,  
ખોજા ચાલા માફ કરો, કહ્યું આન મીલે રવપને;  
નગર તુમારા રખો મુસાફરે, ચલો ખતન અપને.

### લાવણી ૨૪-મી.

ચાંદી સોના દોનું લડતે. ધનિ દોનુકા નીત ઝધડા;  
તાંખા પીતલ લગા સમજાને, લોહા બીચમે આન ખડા. ૧૬૬.  
સોના કેહેતા ઉતમ મેરી, જાત ખરોખર નહી કોઈ;  
અદલ બાદશાહ તખ્ત જીનુંકે રાજ પરજા ખીરમાઈ;  
સોના દેખકર હરકોઈ લેવે, આન કીસીકી નહી પાઈ;  
ચોરાસીમે બના હે સોના, દેખ સોનીકી ચતુરાઈ,  
સોને બીગરે કીકા ગેના, સોને આગળ જીત ખડા. ચાં. ૧  
ચાંદી કેહેતી સુન ખે જુકા, કયા ખડાઈ ખડ જીતે,  
કાલે મહેકે યુજ ખરાખર, જાકે તોલે સંગાતે;  
ગુંજકુ મેને ખરીદ કીયા, હે ગું જાતકા કમ જાતે;  
ખખત પડેસો કોઈ ન પુછે, ધતની તેરી અવકાતે;  
ગું કયા જીપડી મેરે આગે, ખડે ખડેકા શીર તોડા. ચાં. ૨  
તાંખા કેહેતા સુન ખે ચારો, દેખ તમાસા પૈસેકા;  
પાઉ બડી આર કામમે આતા, હુરમત લેતા કહીકું કા;  
મેરે દમસે ગરીબ ગુરખાં, કામ કરતા મે ઉતકા;  
કયાહે રાજ કયાહે પરજા, કાંમ કરતા હું લાખુકા;  
હુકમકા ચાકરે હુકમકા, નોકરે હુકમકે આગળ ખુબ દોડા. ચાં. ૩

ધતના સુતકર જદમો લહુઆ, લગા તાપને હુયા ગરમ;  
 એરન ઉપર માંઝ ધન, ધન ચાંકુ કંઝ નરમ;  
 પેઠી અંદર જપત રખુ, તું મ કયું ખોતે હો અપને ભરમ;  
 તુમપર મેરાં ચોકી પેરા, લાજ નહીં તુંમતો ભમે સરમ;  
 છંદપર એસા ગાના, તું ગાએ નીયારા પડા, ચાંદી. ૪  
 ગરીબ પીતળ હાથ નેડકર, સમજતાહું દરકેરે,  
 ખુબ તડકા ઈસ લોહકા, માર ઘડે ચકના ચુરે;  
 શાહામની ઘોંડી પું કર બોલે, લોહા સબસે શીરદારે,  
 નાગજી ખ્યાલ બનાકર ગાતે, લક્ષમણુ ડક પરે;  
 ઈસમાલબાઈ છંદ બનાવે, તુરેવાલે આ આ પરેપડા. ચાં. ૫

### ભાવણી ૨૫ મી.

યુદ્ધ ચીમનમે બીધું છુપા બડા ઝેરી હે, કયું કરકે બાગમે  
 જાવું મેરા વેરીહે, મીજલસમે પુકારા કીયા કામીના બોલી,  
 મે લેઉ જોમનકા બિસ હાથમે ઝોલી; કાનુમે કુંડળ નાકગળે  
 બીચ સેલી, મેરી સંગકી સાહેલીયા ચલો સગ અલબેલી;  
 હાથમે મેરે રૂકસારી અંબ કેરી હે, કયું કરકે બાગમે જાવું-  
 મેરા વેહેરી હે. ૧

મે ગઈ બાગમે ખીસ રહી હળીયાલી, દરખતમે બવરા કી-  
 રતા ડાલી ડાલી; બવરમે પુકારા કીયા કે નહી હે મહી,  
 માલીકી માલન બડી હે જાફવાલી, ચલ નીકલ યાંહાંસે  
 બાહાર જંગલ લેહેરી હે, કયું કરકે બાગમે જાવું મેરા-  
 વેહેરી હે. ૨

મે કુલ તોડને દરખત ઉપર ચડ ગઈ, બીધુંને મારા દંખ  
 કે નીચે ગીર ગઈ; મેરા સંગકી સાહેલીયાં દોડાને મેતો  
 મર ગઈ, માલીકી માલન મુજેબી જાદુ કર ગઈ; ચલ ની  
 કલ યાંહાંસે બાહાર જંગલ લેહરી હે, કયું કરકે બાગમે જા-  
 વું મેરા વેહરી હે. ૩

ગજકુકે બરે બંડારે નહી કીનારે, ચંગ ઉપર તોરા ઝળક  
 રહાં કીનારા; હે તુકનગીરને જડથે બીધું ઉતારા; ધું સુનકે  
 નુંગરા હો ગયા પારમપારા; એ ચુનીલાલ બમનકી ગત  
 ન્યારીહે, કયું કરકે બાગમે જાવું મેરા વેહરી હે. ૪

લાવણી ૨૬ મી.

(વડોદરાના ગાયકવાડ સરકારની)

રાજા ગણપતરાવ માહારાજ મેરે મતવાલા, તુમ રહે સદા  
 સલામત બડોદેવાલા; આગે ડંકા પીછે નોખત મતવાલા,  
 બીચમે સ્વારી ખંડેરાવ મતવાલા, કમરસે ઢાલ તલવાર  
 સાલ દોશાલા; હાથમે ખાંડા આર ચમકતે ભાલા, ધોડેપર  
 સ્વારે હુવાજ તોરેવાલા; સખ રમ્યત કેહેલી આઘ બડો-  
 દેવાલા, કાલા સલુના જેસા મોરલીવાલા. તુમ ૦ ૧ ધોડેકે  
 પાંજમે નાળ સોનેરી ચારે, ચાંદીકી મેખાં આર ચમકતે  
 તારે; અંકેકે પાંજમે છછો હારો હારે, છછોકી હોધમોવીસ  
 ગીનતા બ્યારે; ક્રાંત સલુના જેશા ડાંધેરે વાલા. તુમ. ૨  
 મુંબાઈકી રાણી મક્લી તુજેકુ શાની, સતીયા રાજકુ મીલી  
 સતવંતી રાણી; હાથસે ખીલાવે પાન મેરી દીલ જાની,

રાજા તુમ પરસન હો મેરી ખુરબાની; કાલા સલુના જેસા  
 બંશીવાલા. તુંમ ૦૪ તુકનગીર હિસ્તાદ મેરે મતવાલા, છંદ  
 ખીના પરમપર ગાવે તોરે વાલા; રાજા તુમ પરસન હો  
 મંદીલ દોશાલા, એતનેમે મહમદખાં બાગા બડોદિવાલા;  
 સુનીલાલકી લટક બજે ચોતાલા, સબ કલમીવાલિકા ભરો  
 સબામે મોં કાલા, કાલા સલુના જેસા મોરલીવાલા, તુમ રહો  
 સદા સજામત રાજા બડોદિવાલા. ૫

### લાવણી ૨૭ મી.

ખાર ખરસકી છતરે કમાના, બમરે કમાના ચઢ રહી કયા;  
 હમ આશક તેરે ચારે મુસાફર, ખડે સામના કેહેતી કયા;  
 ગોરા બદન મુખ મુજ ખારી તેરે, નુર હુસનપરે બરસે કયા;  
 અદા નવેસરે બન રહી આસી, બાહારે જીવાની બતી કયા; બ.  
 ચંચળ અજબે ચલીઅલબેલી, ચાલ ચલત ખુશ હોતી કયા;  
 જળ ભરનેકુ ગઈએકલી, નાહક ગોથાં ખાતી કયા. આ. ૨  
 કોન તુમેરા નમરેબી રેના, કીદરસે આના હુવા કયા;  
 આ જિંદગી દો દિનકી મંખી, કીર પાસા હો જતી કયા. ૩  
 આમ અલબેલે સદા રંગીબે, આન ખડે તું કેહેતી કયા;  
 તુજે મે પુછું ફીગટ ખાતર ડીમાક, નખરે કરતી કયા; આ. ૪  
 એતના સુનકરે સુંદરે ખોબી, અરે દોવાના સમગ્યા કયા;  
 સુરત તેરો મખ મુજબે મંછી, કુજ કમળકા ખિલયા કયા. આ. ૫  
 કાચી કબિયાં આઈ, પકનેકુ તું બમરો પું હઠવા કયા;  
 બેલાશ અશે બીડળ મંખી; રેડી ફુશમન જલતા કયા. આ. ૬



( ૭૪ )

તન મનસે ક્યા ખાતાં કરતી, નેનુંસે ચક્રમક ઝરે રહી ક્યા;  
પક્ષા પકડકે લેગમ, મેહેલુમે ફીર મીજખાની કરતી ક્યા.ખ. ૭  
પાંચુ ભોજન અમરીત જમાએ, દીલ ભરકું દીલ દેતી ક્યા;  
ભરે પલંગપર મજા ઉડાતી, માહાસુખ ખાતાં કરતી ક્યા.ખ.  
તેરે હમારે લગન લગી પ્યારે, હમકુ છોડકે જાતે ક્યા;  
તુમહો રાજા તુમેરી રાણી, લગા દીલસો તોડા ક્યા. ખા. ૮  
હનશા ધનજી છંદ બોલતે, નવી નવી ધન તું સુનતા ક્યા;  
ચુનીલાલ કકડ કે કડકે, રંડી ફુશમન જલતા ક્યા. ખા. ૯

ભાવણી ૨૮ મી.

અધર ખ્યાલ. ચાલ

નીરંકાર નીરંધાર નીરંજન દેખ હરીહરકી લીલા,  
ધન એરનસે દેખ સાંયરા કાઠા તેરા આધરંગ કિલા;  
જંતર તંતર ખીયાલ કાઠ દીએ રાગ રંગ કરદીએ ન્યારા;  
રેન ઘેનકે સાસ કાઠ દીએ નાયક કરતા હું જોડા;  
તીનસે સાઠ તેરી હડી કાઠ દેધ આજ તેરે ત્યાંધ ઘેરા;  
નેત્ર નાક તેરે કાન કાઠ લીએ આજ કિયા સાયર દીલા. ધન. ૧  
ચંગ ઝાંઝર એક તાર કાઠ દીએ ક્યા ઝાલર તે ઝનકાધ,  
તેગ તીર તેરી કલગી કાઠ દેધ ક્યા દંગલ અંદર ગાધ;  
કાઠ દીએ હથીયાર હથકડી હે હરકી લીલા છાંધ,  
અધર ખીયાલ કટ ગયે સાહરા દેખી તેરી ચતરાધ;  
અધર છંદ કટ ગયે સાયરા જરા નહી રખા હીલા. ધન. ૨  
કરકે જતન હર ચલે લેકે દલ ઠઠ સાગર જાકર છાંએ,

( ૭૫ )

જલાદી છેદ અંદર લંકા દધયતકે દલ હટા કે છતી લંકાં;  
કાટા ખોલા ધંદ્રાસરન હર ક્રિયાહે રાજીસે નહી દેતા સીતા;  
સીતા કારણ હરધારે રાજીસે નહી દીની સીતા;  
અસર દીખતા હઠીલા ધન૦

કાટ દીએ ધરતી અકાસે જલ થલ કયા ગાતાં અસાને;  
કાટદીયા તેતીસકા કીલ આદગીરકા હે યાને;  
હરીચરન કે દેતા દાખલે મદર લગા લડકે દયાને,  
રાધલાલ કે ચંચ ચરજતે કે ગાયનકે હેરાને;  
કઠણ સાહરીકા ધરે લડકા જલતા હે આલાગીલા. ધન૦ ૪

સખી.

અલેકસે અમદાવાદ ખન્યા જાંહાં અમલ ટોપીયાલુકાજી;  
બે બંદગીસે બના બડોદા તખ્ત ગાયકવાડુકાજી;  
તે તારા તંબોલ નકલ પર નકસા કિતરેચા જોપુરકાજી;  
સીન સાપ કહું સખી સુરતમેં નકસા લુટા કલગીકાજી;  
ગાંક ગજકરે કહે સમજ નર પુરા ખસમ તેરી કલગીકાજી;  
હાં ઋપટ કયા મારેગા કંગાલ, તેરી ખીચ કુછ દેખ્યા હાંલ;  
સોમકા માલ, ખાવે ચંડાલ, માહારાજ ગીરે હોડે જરીકા સાલ;  
નાગર ધીનાધીના એશિહેર દેખલે પુના જ્યાં ગુરુતુકન ગાવનાજી;

ભાવણી રહ મી.

તેરા ખોરા હોસન ધુલજર જોખન પર ખાહાર, કીયા શીનગાર;  
ખીરાજે નયની તુમારે અદાકે નેન જાતકી ડગની તેરી. અજબ  
સુરત આકરી ખનીતો શંકડી, ગેનેસો ભરી, મરોરા ભારી,

પાનોસે મુખડા લાલ, ડાલે પીચકારી, જોખન પર ચોક્કી તંગ,  
ગોરા ખુબ રંગ દેખ કોઈ દંગ ફુનીઆ સારી. નાળુક મુખ-  
સે ખુબ હરો, નીગાહ ચોકેરી નાળુક ગોરીકે ગાલ હોરો;  
દો સાલ, રોઆલ ખુબ લાલ, સખી જરતારી, જ્યં ચમકે, બો  
જલી, જેશી ચમકે બીજલી, જેશી ચમકે રહી પરી, સખો-  
કા કરતી સાથ, મીઠી તેરી બાત, ખોટી સંગાત, મોહેની;  
તુમારે અદાકે બાન જાતકી ઠગની. ૧

રાજ તેરેકુ ખોલાવે, પાસ બેઠલાવે; પાન ખીલાવે, ડાલકર ફે-  
દમ, તુંરેખ કપટકી જાળ, દગા તેરો દીલમે દગલ બાજ હે પરી,  
હાકરે ધીરી, મારતી છુરી, ડાલકર તુરંગમે, કાંઈએકકુ કો-  
એ ખરાબ, તુને તેરી સંગમે પ્રીત ખોટી તેરી સાથ, દગે-  
સે કરે ઘાત, બડીતો કુમજાત હાલ ફુનીયામે, નહી નફા કો-  
ઈ પાવે, તેરી સોબતમે, તું બડી જાત ખરાબ, માને નહી  
કહ્યા પંચ દગા બધા, દેખી બેઠમાની તુમારે અદાકે નેન જા-  
તકી ઠગની. ૨

તેરા ભમતા દેખા ચીત, બટકતી નીત; છુરી તેરી પ્રીત, કહું  
ક્યા તુજકુ. નાહિક હેયમી બદમામ, સર મરેખ દીલકુ, ઘુતો  
હે છુરી, બાત હે ખરી, દીલસે ના ડરી ઘાત કરેનેકુ, તેરે  
ફેદ ચરીત માલમ કોઈ ખરિલેકુ તું ધુધટકા પટ ધરે, ધશા-  
રા કરે, મતલબ પરે, ગેહર લેનેકુ, તું ઠગ બાજમે જીતા  
છોડે ના કીસીકુ, તેરા નહી એકપરે દીલ, પાનીકી વીલ,  
ધતી ધરે દીલ, જોખન મરતાની. તુમારે અદાકે નેન જાત-

કી ડગની.

૩

ગુરુ રાજગીરકા કહેનાં, સુનકરે લેનાં, સંગ છોડ દેનાં, એ-  
સીનો નારીકા, કાંઈ દીન ખરાખી, ના કરે ભરેંસા ડિનકા,  
પાનાચંદ મુળજી દો ગાવે, સખકુ સુનાવે, દીલ રીઝાવે, ભ-  
રેં મીજલસકા, ખુબ રંગ, કીયા દીલ દંગ, સુનોજી સખ-  
કા; રૂંધનાથ ભવાની જોર, કરે મત શોહાર, કે મોહારા  
તોર, કાંઈ પાખંડકા કરે ભજન રહો મગન ધ્યાન સાહે-  
બકા, સુખરામે હરજીવન કેહેવે, સદા ગુરુ સેવે, માફ મંગ  
લેવે, જાદુગીરની, તુમારે અદાકે ખાન જાતકી ડગની. ૩

### સેહરા.

હાય જાલમ તીરે મારા ભરે કુપેકે ખીચમે;  
અબ ઉઠ કે હમને મારા, ભરે નસુકે ખીચમે. ૧  
લીલા પતંગીયા. આડકે, મલતી હે કમર તોડકે;  
તોતા જો બેઠા ડાલપે, મારા ગલીલ ગાલપે;  
આંસુ પડે રમાલપે, ખુરખાન હે તેરી આલપે. ૨  
ચંદા જો તેરી ચંદની, ખાની જો ભરતી ખામની;  
તોતા જો બેઠા ડાલપે, મારા ગલીલ ગાલપે;  
આંસુ પડે રમાલપે, ખુરખાન હે તેરી આલપે;  
પીયા પીયા તુને કયા દીયા, દીલ તોડકે ચરખા દીયા;  
ચરખેમે કુછ આશ નહી, તેરે જોખનમે કુછ ઢંગ નહી. ૩  
આશનાઈ કરતે કરતે, દીલ અમરો ફટ ગયા;

- તેરે સરીખે છોકરે, શીર પટકકર મરે ગયા. ૮
- આશનાઈ કરતે કરતે, દીલ હમેરા ખટા હુવા;
- એકતો ઈજત ગઈ, ફુસરાતો ઠઠા હુવા. ૫
- અખતો જાતે આગે, દો નાશાની છોલા;
- જિંદગાની બાકી હે, તો ફીર મિલાવે અલ્લા. ૬
- ઈયા ઈલાઈ ખેરકી, તો કયા મેરી તકસીર હે;
- જાનેકી કુચ જગા નહી, પાંઉમે જંજીર હે. ૭
- બારાદરીમાં બેઠી મેચુબ નવ ખરસકી;
- જદ આંખ માર પુછા, તું આશના હે કીશકી. ૮
- જદ મુખ ફીરકે બોલી, સુન સાહેબા સીપાઈ;
- જીને ઈશકમે શીર દીયા, મે આસનાં હું ઈશકી. ૯
- હાથમે છાન છોલે, કાનુમે બાલીયાં;
- યારકુ દેખ, દેતો હે ગાલીયાં. ૧૦
- આતાહે તેરા યાર, અટકતા મટતા;
- હાથ લગાઈ મેંદી, જુલકુકુ જુટકતા. ૧૧
- ચલ ચલ ચમનકે બાગમે, ગુછા અનારકા;
- બેઠા હે માલ જાદી, બડવા છીનાલકા. ૧૨
- આશનાઈ કરતે કરતે, દીલકે ચકમક ખોલ દો;
- હર કીસીસેં દીલ લગાના, ઈશ લટક પણ છોડ દો. ૧૩

### હોરિઓ.

સાવર! મત મારો પીચકારી, સાવર! મત મારો પીચકારી;

( ੭੬ )

ਮਨ ਮਾਰੋ ਮੰਦਰਦੇਸ਼ੁ ਰੀਝੀ, ਜਿੰ ਹੁੰ ਕੁਝਾ ਕੁਮਾਰੀ.  
 ਤੁਮ ਹੋ ਨੀਰਲਯ ਮੈਂ ਨਹੀ ਐਸੀ, ਮੂਘਸੇਂ ਦੇਹੁਗੀ ਗਾਰੀ,  
 ਕੁਝੇਰੀ ਹੋਯਗੀ ਤੁਮਾਰੀ, ਸਾਵਰਾ ਮਨ ਮਾਰੋ ਪੀਯਕਾਰੀ.  
 ਪਰਨਾਰੀਥੋ ਪਾਲਵ ਪਕੜੀ, ਮੋਹਨ ਮਨਮਾਂ ਵਿਘਾਰੀ;  
 ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਤੇਰੇ ਵਰਧ ਭਧੇਛੇ, ਰਾਯ ਕੁੰਸਥੋ ਭਾਰੀ;  
 ਕੁੰਛੁ ਐਹੁ ਸਭ ਵਿਸਤਾਰੀ, ਸਾਵਰਾ ਮਨ ਮਾਰੋ ਪੀਯਕਾਰੀ.  
 ਐਸੀ ਹੁੰਥੀ ਜੋ ਹੋਵੇ ਮਨਮੇਂ, ਪਰਥੋ ਨੀਤਮ ਨਾਰੀ;  
 ਜੁਛੇ ਪਛਾਓ ਜੁਝੋਦਾ ਮਾਝਕੁ, ਹੁੰ ਮੈਂ ਆਯਕੁੰਵਾਰੀ.  
 ਖੁੰਛਤ ਵਰ ਮਾਤ ਹਮਾਰੀ, ਸਾਵਰਾ ਮਨ ਮਾਰੋ ਪੀਯਕਾਰੀ.  
 ਐਯ ਲੀਝੀ ਮੋਰੀ ਨਵਲ ਬੁੰਦੀਯਾਂ, ਭੁਵਨ ਜੇਰੇਸੇ ਝਾਰੀ;  
 ਸੁਰਦਾਸ ਪਰਭੁ ਅਘ ਕਥਾਂ ਜੁਝਐ, ਆਨ ਮੀਲੀ ਘੋਰੇਯ ਨਾਰੀ;  
 ਪਿਤਾਂਘਰੇ ਲੀਯੋ ਉਤਾਰੀ, ਸਾਵਰਾ ਮਨ ਮਾਰੋ ਪੀਯਕਾਰੀ.

ਸ਼ਾਮ ਤੇਰੀ ਦੇਖੀ ਅਨੋਖੀ ਹੋਰੀ ਬੁੰਦੀਯਾਂ ਰੰਗਮੇ ਘੋਰੀ;  
 ਸਾਧੀਯਨ ਸਭ ਮੀਲੇ ਪਾਲੀਯਾਂ ਭਰਨ, ਗਛੀ ਸਾਸ ਨਲੁੰਦਕੀ ਘੋਰੀ;  
 ਹਰੀ ਹਰੀ ਲਾਲਾ, ਹਾਥ ਪਕੜ ਮੋਝੇ ਝਾਰੀ ਝੀਨੀ;  
 ਮੋਤੀਅਨਕੀ ਲਟ ਤੋਰੀ, ਸਗ ਲੀਯੋ ਰਾਖਾ ਗੋਰੀ;  
 ਸ਼ਾਮ ਤੇਰੀ ਦੇਖੀ ਅਨੋਖੀ ਹੋਰੀ.

ਐਝਾ ਸਾਵਰੇ ਰੰਗ ਝਾਰੀ, ਝਰੇ ਲਾਗਤ ਭਾਰੀ ਸੇਹੇਯ ਸੋਭਾਵ  
 ਜੁਝਤ ਜੁਝੁਨਾਂ, ਜੁਝ ਪੇਹੁਨੀ ਜੁਝਦੇ ਰੰਗ ਸਾਰੀ; ਆਪਣੇ ਘੋਰੇ  
 ਕਦਮਕੀ ਛਾਯਾ; ਤੋ ਹਾਥ ਲੀਝੇ ਪੀਯਕਾਰੀ. ਲਾਲ ਮੋਛੇ ਸਨ-  
 ਮੁਘ ਮਾਰੀ; ਐਝਾ ਸਾਵਰੇ ੦ ਸਾਸੇ ਹੁੰਛੀ ਨਲੁੰਦ ਛਪੀਲੀ

( ૮૦ )

દેત કશાકશ ગાલી; ધ્યાં નગરીકા લોક ચવઘેયા,  
વાંકી રીત હે ન્યારી; સખી ડરે લાગત બારી; એઆ સાવ  
રેં ૦ લાલ ગુલાલદાર મુખ ચીડત, ન કાંઈ શખ ખીચારી;  
નંદલાલ આજ રચના કીની એસો ચતરે એતારી; સખીકે  
હોસનપર વારી, સખી ડરે લાગત બારી; એઆ સાવરે ૦

બલારે પેચ માંપે ડારે રસકો, થોરે મિત્રખનંમે કહીજ  
વામી કસકો; નાસર સંગથિયા. હોરી એલે હે ફાગનકે દીન  
હે દસકો; થારે ૦ ૧

એસી હોરી એલાઈ સ્યામ મોએ ચોરી લગાઈ; એસી ૦  
એલત ગેદગીરી જમુનામે તે મેરી ગેદ ચુરાઈ, હાથ છોડ  
અંગીઆં ખીચ દેજો, એક ગઈ દો પાઈ, શામ મોએ ચો-  
રી લગાઈ એસી હોરી એલાઈ. ૧

ફાગણકે દીન ચાર સખીરી, અપને પિયા જો માંગે સો  
દેજોગી. ફાગન ૦ હોરાખી દેજોગી મોતીખી દેજોગી, ચોર  
દેજોગી દો દો લાલ; સખીરી અપને પિયાજો ૦ ૧

## મહીના.

“ઓધવજી સંદેશો કહેજો શામને” એ રાગ.  
કારતગ મહિને અબખા કહેછે કંચને, હવે શિયાળો આઠમો  
સ્વામી નાથ જો; એ મહિને તવ જમ્મએ પિયુ પરદેશમાં. ૧  
માગશર મહિને હોંશ ધણી મન માહરે, રશિયા સંગ

રમ્યાની માંઝમ રાત જો; ધુંધટડો કાઢીરે ધર આગળ ક-  
ડું, પિયુ મેલો પરદેશ જવાની વાત જો; એ મહિને નવ  
જન્મએ પિયુ પરદેશમાં. ૨

પોસે જે વ્યખ્યાને પિયુડે પરહરી, તે નારીનાં પૂરણ મ-  
ળિયાં પાપ જો; સાસરિયે રહિને તે શું સુખ ભોગવે, મૈ-  
યરમાં નવ ગોઠે માને પાપ જો; એ મહિને નવ જન્મએ  
પિયુ પરદેશમાં. ૩

માહા મહિને નવ કરીએ નાથ સુસાકરી, ઘઉં સાટે જન્મ  
લાવો ખોરી જાર જો; વહનિને જન્મશુંરે મારા વાલમા,  
જર નહિ જવા દઉં ધરથી બહાર જો; એ મહિને નવ  
જન્મએ પિયુ પરદેશમાં. ૪

ફાગ રમી ફાગણમાં નર ને નારિયો, ઘેરઘેર નૌતમ કૌતક  
નવલાં થાય જો; જે નારીનો નાવલિયો નાશી ગયો, કહો  
તેણે કેમ નજરે જોયું જાય જો; એ મહિને નવ જન્મએ  
પિયુ પરદેશમાં. ૫

ચૈતરમાં ચતુરને પંથ ન ચાલવું, જો ઘેર નારી સારી ચ-  
તુરસુજાણ જો; વહાલપણે વચનેરે પિયુને વશ કરે, નિ-  
રધાર્યું તે પડ્યું રહે પરિયાણ જો; એ મહિને નવ જન્મએ  
પિયુ પરદેશમાં. ૬

વાવલિયા વાસારે પિયુ વૈશાખના, રજ ઉડે ને માણક મેલુ  
થાય જો; નયનીનું મોતીરે હીરે હારનો, કહો પરહાથે તે  
કેમ ધીરો જાય જો; એ મહિને નવ જન્મએ પિયુ પરદેશમાં. ૭



જેડે તો પરદેશે જાવું દોહલું, ધોમ ધોમ ને લાજેવા લુ  
વાય જો; કોમળ છે કાચારે મારા કંથની, ને વણસીઆં  
જેમ ફૂલડિયાં કરમાય જો; એ મહિને નવ જઘએ પિયુ  
પરદેશમાં. ૮

અંબર ધન છાંયોરે માસ અપાઠમાં, મોર બોલ ને મહે  
વરસે મુસળાધાર જો; કચરા ને કાદવરે મચીઆ મેદની,  
પંખી માળા ધાલે ઠારો ઠાર જો; એ મહિને નવ જઘએ  
પિયુ પરદેશમાં. ૯

આવણમાં શિવપૂજને મુખ માગિયે, વહાલાનો નવ થાજો  
કદિ વિજોગ જો; ઉમયાના સ્વામિજી આપો એટલું, સા-  
સુના જાયાનો નિત્ય સંગોગ જો; એ મહિને નવ જઘએ  
પિયુ પરદેશમાં. ૧૦

ભાદરવો ભરજોખનનો ફરી નહિ મજો, વહિજશ જેમ ન-  
દિયો કેરાં નીર જો; એવારે દિવસ એજો નવ કાઠીએ,  
વાત વિચારી જુઓ નણુંદના વીર જો; એ મહિને નવ  
જઘએ પિયુ પરદેશમાં. ૧૧

આસોના દિવસ તો અતિ રજિયામણા, ખાવું પીવું કરવા  
નવજા એલ જો; ભિગાં બેશી જમિયે રમિયે સોગંઠે, છા-  
તામાં ભાંડીને રાખું છેલ જો; એ મહિને નવ જઘએ પિયુ  
પરદેશમાં. ૧૨

માસ અધિકમાં અધિકપણે શું કોજીએ, રહો જોડીને નેણ  
સંઘાતે નેણ જો; જેમ નછૂટે જુરો કાચ બિલોરનો, દલ-  
પતના પ્રીતમ છો જાણુ પ્રવેણ જો; એ મહિને નવ જઘએ  
પિયુ પરદેશમાં. ૧૩

# મુસલમાની ખારમાશી.

ખીસમલા રહેમાન રહીમ.

- સુનાઓ સખારે સઘ્યાં. મુજ દરદકીરે ખાતાં; ૧  
 પ્રીતમને મેરે સારપર, ક્યા ક્યા કીછહે ધાતાં.  
 મુજકુ એ દે દીલાસા, સાજન ગયે ખીછડકર; ૨  
 પરદેશ જાકે બેઠે, મુજકુ રહે ખીસરકર.  
 ઠેરાવયા મીલનેકા, અવલ મહિના અંદર; ૩  
 આસમે રખકર બેઠી, સાજન મીલંગે આકાર.  
 અવલ મહીના આયા, યે કારતગ કીલાવે; ૪  
 સાજન મુજે મીલે નહીં, રોના મેરા ન જાવે.  
 ઠંડકી સખ સખોરા, લાગીસો બોત હોને; ૫  
 નૈનાં રગત કીયે મે, આજુ લગેહે બેહને.  
 અફસોસ આર નીસાસે, ફરતી ફીર અકીલી; ૬  
 સાજન ખીના મુજેરે, ગમતી નહી હવેલી.  
 લાલી મુજે લગાકર, લાજન કીધર ગયારે; ૭  
 કાંતી મુજે દીવાની, કીસ મુજકુ જા બસારે.  
 કાગજ લીખુ પીયાપર, જાને ન કોઈ પાવે; ૮  
 મુજ દરદકીરે ખાતાં, પીઠકુ કુન સુનાવે.  
 સાજનને છંદ કપટ કરે, મુજ સાથ ઇસ્ક જોડા; ૯  
 માલુમ મુજે હુવા પું, મીલના હજુ ન મેરા. ૬  
 કારતક મહિના સારા, ફુઃખ ખીચમે ગુમાયા;

સાજનને છોડ મુજકુ, કીસ સાથ દીલ લગાયા. ૧૦  
 એ માગસર મહિના, કીરે ફુસરાહે બારી;  
 સાજન ખીના કીયે મે, દીન રાત નેન જારી. ૧૧  
 ધુજુ ખડી ઠંડુંમે, ધતિના જીલમ સો ક્યારે;  
 મે ચુનીજરે દરસકી, કરીઓ કરમ પિયારે. ૧૨  
 ફુખલા બદનહે મેરા, ક્યુંકરે એ ઠંડ સહુગી;  
 સાજન ખીના એકીલી, કીસકુ એ ફુખ કહુંગી. ૧૩  
 ઝાકળ યું પડને લગા, ફુખપરે એ ફુખ હેયુંના;  
 સાજન ખીના કા મુજકુ, લગતા સંસાર સુના. ૧૪  
 ઇસ ફુખ દરદકી અંદર, સખ માગસર ગુજરાર;  
 સાજનને કી જીદાઈ, ધર મેરા સારા ઉગડા. ૧૫  
 દો માસ ગએ ગુજરકરે, તોસરાએ પોસ ખેઠા;  
 સાજન દરસ દેખાઓ, દીલકું કું મેં હેઠાં ૧૬  
 એ પોસકીરે ઠંડાં, કહો કીસ તરેહ નીકાલું;  
 જોખન અને જીવાની, પિયું ખીન મેં ક્યું સંભાળુ. ૧૭  
 માનત કીધરે ખોતા, ચલીયાં સો કૂછ મેરા;  
 મેં દરસકી દીવાની, દેખું દરસ સો તેરા. ૧૮  
 દીન હો ગયારે છોટા, લખી ન રેન જાવે;  
 આંખુકુ મીચ દેખુ, સપને પિયા ન આવે, ૧૯  
 તોસરા એ પોસ ગુજરાર, અખ ક્યા કું જીઆરે;  
 સમજ રખુ મેં દીલકુ, માહામાં મીલંગે પ્યારે. ૨૦  
 એ માહા મહીના સોથા, ખીલી એ ફૂલ વાડી;

- સાજન ખીના મેં સુકી, કરતીહું ઇંતજારી. ૨૧  
 નર ગેસ ને બેલ મરવા, ચંપા અને ચંબેલી:  
 પિયા ખીન એ ખુશ ન આવે, રોતી ફીર એકીલી. ૨૨  
 ગુલદાવતી ને લાલા, એ મોઘરા હજારા;  
 સારા બગીચા જુઠા, પ્રીતમમેં હે જુદારા. ૨૩  
 દરસન દેખાવો સાજન, કીતના મેં ફુલ કહુંરે;  
 દીન રાત મેં તડકડતી, ફૂંક નિંદસો રહુંરે. ૨૪  
 પું કંડ સખ ગુજારી, શિયાળા હુવાહે પરા;  
 સાજન અરજ સુણો તમ, દીખલાવો હખજ હુરા. ૨૫  
 કાગુન એ પાંચવેકી, ધુપા માને હે ગરમી;  
 સાજન કપટ નીકાલો, દીલ પર રખો એ નરમી. ૨૬  
 સખોયાં સખે અપ સમે, બેલે પિયાશું હોળી;  
 અતરો દીગર ગુજાવ્ય, ચંદલ ભરી હેયોળી. ૨૭  
 દસ રાતમેં પિયા ખીન, રોતોસો મેં ખડીરે;  
 ભગો અમન બદનમે, ભોંપર ગીર પડીરે. ૨૮  
 ધુપા પડે કડાકડ, બેડાહે અખ ઉત્તલા;  
 સાજન મીલો સીતાબી જીવન મેરાહે બાળા. ૨૯  
 પાંચમા એ કાગુન ગુજારા, અખ ક્યા ફીકરે કરું રે;  
 કરીઓ કરમ સીતાબી, નહીતો અખ મેં મરુંરે. ૩૦  
 અછતર છો ક્યા મુજકુ, દીલમે હે ધાવ બારી;  
 દેખું દરસ મુલના, પિયાપર મેં જવું વારી. ૩૧  
 કંડક કીધર ન પાઉ, દેખું અમન બરસતી;

- સાજન ખીનાકી હબસે, મરે જાળિયાં તરસતી. ૩૨
- પ્રીતમ યુ સાચ બોલો, કીસ જાગ તુમકુ પાળો;
- કુરખાત હોકે દીલસે, કદમુષે સીર નમાવું. ૩૩
- શખીયાં મેરે બદનમે, બાકી સો ના રહારે;
- અકસોશ મેં પિયાકે, આધા ખરસ ગયારે. ૩૪
- દીન હો ગયારે લંબા, જીગરકા નહારે છેડા;
- ચમતરે છઠાખી ગુજરા, સાજન કરો ન હોડા. ૩૫
- વઘશાક સાતવેકી, ગરમીસે ઝાડ મુકે;
- ધુપા પડે ગજબકી, પાની ખીના ફેલુંકે. ૩૬
- પતરે યુ ઝરે ગએ સખ, ઝાડા હુવાહિ ખાલી;
- થડ હો ગયેરે ફુંડે, રહે ગઈ બકાત ડાલી. ૩૭
- સુખા જંગલકુ દેખા, હેખત સો મેને આધ;
- તાકાત નહી હે મુજમે, અબ કયા કરું ધલાહી. ૩૮
- ઝાડુંમે કીલ આયા, કેસુને આંખ મોરે;
- નીલા હુવારે જંગલ, સખ મોર કરે જકોરે. ૩૯
- નીલે જંગલકુ દેખા, દીલમે રખી મેં આશા;
- સાતુ ગયે ગુજરે કરે, આખરે પડેમાં પાસા. ૪૦
- એ જોઠ આઠ વેકી, મુજપર પડીરે શકતી;
- પ્રીતમને પરહરીરે, એસી મેં કયા નીખખતી. ૪૧
- ધરતી તપી બોતેરી, પાઉમે પડે ફકોલ;
- હરખખત ખર પૂકાં, મુખસે ન બોલે. ૪૨
- સખીયાં સાત લડું મેં, કીસને ન બિદ પાયા;

પુઠું હરએકુ જાકર, સાજન કીને છુપાયા.	૪૩
જંગલમે હર જગોપર, કોયલ ને મોર ખોલે;	
પીયુજકા નામ મીઠા, લંબા સકરસે ઘોલે.	૪૪
રોતી અને રઝળતી, સખ જોઈ મેં ગુમાયા;	
સાજનને મેરે ઉપર, ટુંક ના કરારે માયા.	૪૫
નવમે અશાડ કેરે, બાદલે હુવે હે કાળે;	
રાતાં મીલી અંધારી, સખનેસો ધર સંભાળે.	૪૬
મેડક પપ્પણા ખોલે, ડાડરસો યુમ લાયા;	
ખીજલી કરે ઝબુકે, મેવલા અશાડ આયા.	૪૭
નદીયાં તલાવ નાલે, સખમે ભરાહે પાની;	
ગરજે ગંગન ધમકસે, મે હો રહી દીવાની.	૪૮
ધરતીકુ હુધ જીવાની, લીલા હુવાહે જંગલ;	
એકુત કરેરે એતી, ગાવે તંબરીયાં મંગલ.	૪૯
નવમા અસાડ ગુજરા, સાજનસો ન મોલેરે;	
હંડક કીધ સખુકો, મેરા બદન જલેરે.	૫૦
દસવે સરાવનકી, લગી મુજે ઝડીરે;	
પિયુજકે નામ ઉપર, સમૂર સરે કરારે.	૫૧
માદર મિદરે ખીરાદર, ફરે <del>સખ</del> સખ સમેરે;	
મેરા દીલ લગા પિયાસે, સાંર મેકે ઠગેરે.	૫૨
એકુત સખ ખુશી હે, દોરાં હુવાં હે તાજે;	
સાજન મુમ આ મીઝારે, દીન હો ગમ્યે હે આજે.	૫૩
બાદલ હું મઠગડેરે, જીવું ખાજતી હે માંખત;	

ઘુઘુ બડી હંડુંમે, રાજન કરોરે મોખત. ૫૪  
 પડતી હે રેહેમત બુંદા, અનાજ રહી અરજ કર;  
 વીનતી મેને પિયકિ, દસ માસ ગયે ગુજરકર. ૫૫  
 ભાદર અગીઆરવેકી, આકર ઘટા બનીરે;  
 ઘુઘુ એસી ઘટામે, કાંહે મેરા ધનીરે. ૫૬  
 ખીજલી પવનને પાની, તોનું હુવેહુ બિલી;  
 એસેમે પિયા ખીનમે, હો રહી હું ધેલી. ૫૭  
 પાકી હુઈ સખ અનાજ, જીતુમે ખાએ માલિ;  
 ટોહુંકી હાકસેરે, લગતે જીગરમે ભાલિ. ૫૮  
 આઈ નવી કસલ ફીર, ચોખારથી તવાઈ;  
 સાજન મેરે ન આયે, કીતી અજબ નવાઈ. ૫૯  
 પ્રીતમને કરે જીદાઈ, મેરા બદન જલાયા;  
 ભાદર ગયા ગુજર કરે, લહુ માસ સખલ ગાયા. ૬૦  
 આસુસો ખાર વેકી. મુજકુ બડી હે આશા;  
 સાજન સાથ મીલનેકા, મુજકુ અખ હે દીલાશા; ૬૧  
 સખીયાં જો હે દિવાળી; એલે પીયાસે મિલકર;  
 મેં હીયાં રહી એકીલી, જાઉ કીધરસો ચલકર. ૬૨  
 મુજ દીનમે હુઈ ખુશખી, પ્રીતમકુ અખ મે પાઉ;  
 સાજનકી હુઈ બધાઈ, મિઠી મે ગીત ગાઉ. ૬૩  
 કપડે ઓ સખ જરીકે, તન ઉપર કીયે મે;  
 પીયુંજ કે નામ ઉપર ખેરાત કર દોએ મે. ૬૪  
 પેહેના હે સખ જરીકા, છુટકા ગુલાબ તનપર;

(૮૯)

બીજલી જા હો ખડીમ, બાવું પીયાકે મન પર. ૬૫  
હુરા અને જો પરીઆં, ઉનશે મે આલા;  
સાજનને ટુકનજરાકી, હુઈ તાજમીને લાલા ૬૬  
ગુજરે મહીને બારે, તખ લગ એ દુખ શહારે;  
પીયુજને પીયાર કીતા, સખ દુખ હરદ ગયારે. ૬૭  
સેખદાનને દીલુસે, કીષા કલામ પુરા;  
કીજો કરમ કરીમા, દીલ હો રહાહે ચુરા. ૬૮  
પરવરદીગાર મુજકુ, નેકી ઇમાન દેળે;  
ઉમેદ હે મુજેકુ, જીવત નસીખ કીજો. ૬૯  
છોડો ગુમાન વારો, ડરીઓ તો કુછ અજલસે;  
કરીઓ કછુરે નેકી, બક્ષે ખુદા રજલસે. ૭૦  
મહમદ નખી પેગંબર, બરહકહે દોરત રખકાં;  
કલમેકે સાથ નખીકે, બેડા પાર હે સખકા. ૭૧  
એ મોચીનો દીલુસે, કલમા પડો નખીકા;  
કરીઓ નીમાજ રોજે, છુટકા સોહે સખીકા. ૭૨  
સાગત સદક દીલુસે, સીરી જખાન ખોલો;  
મોઠે નખી કે નામપર, હરદમ દરદ ખોલો. ૭૩

## બિરહ ખારમાશી.

હમકુ છાંડ ચલે બન માધુ, રાધા સોચ કરે બન માંહેરે;  
હમકુ છાંડ ચલે બન માધુ. ૧  
લગત અસાડ બ્રમંગ દોઢ આવે, બીજલી ચમકે ૨



( ૬૦ )

અમકુ અમકુ આરુ દેશ નિહારું, હજીએ ન આપે બિંદ્રાબનસેરે.  
હમકુ છાંડ ચલે બન માધુ. રાધા૦ હમકુ૦

સાવન શામી અતી છલકીનો, પ્રીત કરી કુબળ સંગ જારે;  
કુબળ સોક જનમકી ખેરન, હમસે ખેર બીયો છીનમેરે.  
હમકુ છાંડ ચલે બન માધુ. રાધા૦ હમકુ૦

ભાદર ભવન ફૂલી સખ કળીયાં, નહી ફૂલી દીનકી કતીયાંરે;  
જીત કલ્પાઅનમે ભમર બસતહે, સો કમોયાં પીયાં માહે બસારે.

હમકુ છાંડ ચલે બન માધુ. રાધા૦ હમકુ૦  
કુમાર કમળ નિર્મળ ભયે ચંદા, પીયા નહી આપે મોરે આંગનમેરે;  
દરસ દેખાય પ્રભુ આપે બીલમ રહે, હમ કતપન છાંડી બનમેરે.

હમકુ છાંડ ચલે બન માધુ. રાધા૦ હમકુ૦  
કાતીક સોચ કરે સખ સખીયા, આ રાધા સોચ કરે બનમેરે;  
હિધવ શ્વામી જનમકે કપટી, કપટ રહો જીતકે મનમેરે.

હમકુ છાંડ ચલે બન માધુ. રાધા૦ હમકુ૦  
અગહન ગેદ બનાયો સખીયાં, જાય ખડ્યો જીમનાં તડસેરે;  
જલત ગેદ ગીરી જીમનાંમે, તખ કાતી નાથો છીનમેરે.

હમકુ છાંડ ચલે બન માધુ. રાધા૦ હમકુ૦  
પોસ માસ રતુ આલા પટતહે, સુધહુ ન બીની મન મોહનરે  
જોગન હોકરે બન બન ધુંજલ, ધુંકત ફીરે બિંદ્રાબનમેરે.  
હમકુ છાંડ ચલે બન માધુ. રાધા૦ હમકુ૦

માધ માસ જખ લાગો સખીરી, હોલ બસંત કંથધર નાંહારે;  
હાથ સમરેની નીચલે મૃગજાલા, ધરધર અલખત જગાતી ફીરે

(૬૧)

હમકુ છાંડ ચલે બન માધુ. રાધાં હમકું  
 કાગન કાગ ખેલત અતીઅનરે, ઘરઘરે ડફ બાજ રહોરે;  
 હમારો કાગ હરો કુબળને, કુબળ બસી ઉતકે મનમેરે.  
 હમકુ છાંડ ચલે બન માધુ. રાધાં હમકું  
 ચૈવ લતા ફુલી સખ બનમે, આવત મુગંધ સખ ફુલનમેરે;  
 સીતળ મંદ મુગંધ સદા નાજ આવતહે શ્રી ખિંદ્રાબનમેરે.  
 હમકુ છાંડ ચલે બન માધુ. રાધાં હમકું  
 જગત વૈશાખ એસ સખ કીનો, લહરે ઉઠ તનુ જીબનમેરે;  
 મોર મુગટ મન મેહનકી છબી, બસત રહત ધન નેતનમેરે.  
 હમકુ છાંડ ચલે બન માધુ. રાધાં હમકું  
 જોઈમાં જવાળા હપે સખ ધરતી, ખીરહ અગન લગો તનમેરે;  
 બીન ધન સામ બુજત નહી અમસે, લાખ બુજવત અસુવનમે.  
 હમકુ છાંડ ચલે બન માધુ. રાધાં હમકું  
 પુરન માસ પ્રભુ ધરે આષે, આપ મીસે હરી કુજનમેરે;  
 સુર સામ મધુરંકે બાશી, પુરન કાજ હુએ મનકેરે.  
 હમકુ છાંડ ચલે બન માધુ. રાધાં હમકું

## વૌંછી વિશે મરખી.

રાગ પરજ.

અરરર માડીરે છાણા લે વૌંછવા ગધતી મા વૌંછુડો.  
 અરરર માડીરે સોબત સહીની થધતી, મા વૌંછુડો.  
 અરરર માડીરે છાણા તજો છુપાએ, મા વૌંછુડો.  
 અરરર માડીરે છાંસેમાન્સે લપાયો, મા વૌંછુડો.

( ૯૨ )

અરરર માડીરે વાંકો વળી ડંખ મારો,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે નાસતા તેને બાળ્યો,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે આ સી લેરો આવી,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે સહીયર તેડી લાવી,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે સસરાને તેડાવો,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે પડદાને ખંધાવો,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે સસરા અહીંઆં આવે,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે ગાડી ખસવા લાવે,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે કાળુપર લઈ ચાલો,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે રેસમ શ્રુ ખોલાવો,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે વીંછુડો ઉતરાવો,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે વીંછુડે પેર વાળ્યાં,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે હરખ હૈયાના ટાળ્યાં,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે ભોજનીઆં ન બાવે,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે સુતા નીંદ્રા ન આવે,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે ઓયડામાં ઢોળીયા ઢળાવો,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે પરણ્યાને ખોલાવો,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે સીરો ને કરાવો,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે પરણ્યો કોળિયા ખવારે,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે વીંછીનો વેદના બારી,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે દુનિયા રહી છે હારી,	મા વીંછુડો.
અરરર માડીરે બીતે તે સહુ જાણે,	મા વીંછુડો.

( ૯૩ )

અરરર માડીરે ગાયું તે વે ટાણે,	મા વોંધુડો.
અરરર માડીરે ચક્રલાલે ચાઈ,	મા વોંધુડો.
અરરર માડીરે ગરબી રસીક ગાઈ	મા વોંધુડો.

## વડોદરાનો ગરબો.

ધન ધનરે વડોદરું શહેર, રૂપે રંગીલું. ૧૬૬.

રૂપે રંગે છેલ્લું છબીલું, અલખેલું અપારરે;  
 વડોદરાનું વર્ણન કરતાં, સુણનું નરને નાર. રૂપે ૦ ૧

બહાર પરાની વશિત બારે, શાભાનો નહી પારરે;  
 વિનવતામાં વર્ષજ વીતે, પરાં પોળ બજાર. રૂપે ૦ ૨.

આકૃતપરું અડાણિયું ને, કાળુપરમાં ગઉખાનુંરે;  
 કાગડીયા સઉ કૃતેપરામાં, દેવાળીયાનું કામ. રૂપે ૦ ૩

સરશિયાની પાળજ ઉપર, જોડીનો અખાણરે;  
 અજમુજ અલખેલી ઉભાં, પાછળ ગોસાઈવોડો. રૂપે ૦ ૪

સરસનાથ છે સામી પોળે, વાયડા વાડી ત્યાંયરે;  
 અજબતળાવની પાળે થઈને, ચાલ્યા અઘડમાં જાય. રૂપે ૦ ૫

લાલ દરવાજે ગંગા ખાનું, વાદરીયો ધુરજરે;  
 મીયાં મહમદની વાડી જાણે, ઝળઝીરલ્હો સુરજ. રૂપે ૦ ૬

હાથિયા ખાણને દરવાજે, કાંઈ હડીલો હનુમાનરે;  
 રામતળાવની પાળ ઉપર, રામેશ્વર ભગવાન. રૂપે ૦ ૭

ધોધયાને દરવાજે થઈને, સીધવાએ જવાયરે;  
 અજરાજના દરવાજા સામી, ચોખંડી કેહેવાય. રૂપે ૦ ૮

મરતા ખારીએ થઈને ચાલ્યા, દરસન કરવા કાળરે;  
 લકડપીઠું મદનનો ઝાંપો, ગોસામજી મહારાજ. રૂપે ૦ ૬  
 શીઘનાયના દરસન કીધાં, આવી ઊંચી પોળરે;  
 ચોરને ખેઠા ગરદન મારે, ભિંતાણા બાગોળ. રૂપે ૦ ૧૦  
 બંદે પંદે છે બાલાજીનું, ડાંડિયું બળરરે;  
 સકરકુદને ઝાંપે રૂડો, લાલ નામ સરદાર. રૂપે ૦ ૧૧  
 આનંદપરામા આવીયાને, રાહપરાને ઝાંપેરે;  
 દાનદક્ષણા રૂડી થાએ, ગણપતરાવ ત્યાં આપે. રૂપે ૦ ૧૨  
 જીભી બળરની શોભા સારી, આવી ખારી વાવરે;  
 સન્યા રૂપ છે રંગે રૂકું, મુરસાગર તળાવ. રૂપે ૦ ૧૩  
 વડી વાડી ધીને કાંટે, નાગરવાડો વિક્ષાતરે;  
 આદીતવારે દરસન કીજે, ખેડી બહુચર માત. રૂપે ૦ ૧૪  
 ઉભે ચોકે લીમડી બળરે, રૂડી શોભા યાયરે;  
 મૂંઝ વાગે નારી નાચે, ઝીણે કંઠે ગાય. રૂપે ૦ ૧૫  
 નીળમપંડે બુતડીને ઝાંપે, રોકડિયા હનુમાનરે;  
 મુરસાગર ગૌધાટને દરવાજે, તણજ છે કમાન રૂપે ૦ ૧૬  
 શહેરની ત્યારે રચના દીડી, શોભાનો નહી પારરે;  
 હાથી ઘોડા પાલખીઓને, વાંકડિયા અસ્વાર. રૂપે ૦ ૧૭  
 ચારે દિશાના ચારે ચૌઠા, વચ્ચે માંડવી ચોકરે;  
 ઊંચા મેહુલ મેડીને અટારી, છળ જલ્દખાને ગોખ. રૂપે ૦ ૧૮  
 માંડવીને કમાન ચોવીસ, ચતુર કરે વેપારરે;  
 કાઝીઆ ફુકાનો માંડે, ઉભી હાથી બાર. રૂપે ૦ ૨૦  
 ચોપટ જોવા ચારે રસ્તા, સરખા સરખી ઓળરે;

( ૬૫ )

પાણીને દરવાજે બેઠા, વાદ્ય કરે કલોલ. રૂપે૦૨૧  
રાજે તળાવની સુંદર શોભા, જોતામાં મન મોહરે;  
નારી સહજજનભરવા જાએ, નહિતમ રચના હોય. રૂપે૦૨૨  
રામપરો દરવાજે કહીએ, લોધું છે સનમુખરે;  
પરમેશ્વરના દરશન કરતાં, વાચ જનમનાં કુખ. રૂપે૦૨૩  
લેહુરીપુરાની લેહર સહીયી, શોભા છે ભરપુરરે;  
મુરસાગર રતનાગઢ જોયું, વાગે બહુ રણતુર. રૂપે૦૨૪  
ઓંથી દરવાજે આંખનેરી, શરસીઆની વાટરે;  
વિસ્તારીને વર્ણન કીધું, ચોક પોળને હાટ. રૂપે૦૨૫  
નગરે નરખ્યું મન હરખ્યું. પ્રભુ થયા પ્રસનરે;  
નરસીજીની પોળમાં, નરહરીનાં દરશન. રૂપે૦૨૬  
રાજ રાજે રણછોડજીને, માહાલક્ષ્મી મુજ માતરે;  
ગોરધનનાથ બળદેવજીને, ચાલો પુંડરીનાથ. રૂપે૦૨૭  
બલબતઆનું જનન આનું, દીવાન આનું પાસરે;  
ધરમ તણીતે દવા કરેછે, ઊંચા મેહલ અવાસ. રૂપે૦૨૮  
ધણી કારીગરી કચેરીમાં, જાત જાતના રંગરે;  
નહિતમ નારી નાચ કરે છે, કોમળ તેનાં અંગ. રૂપે૦૨૯  
તરેહવારનું ટકોરઆનું, ગોવિંદરાવનો મેહલરે;  
ગાયકવાડના રાજ આગળ, શોભા સધળી સેહલ. રૂપે૦૩૦  
દાદાસાહેબને નાનાસાહેબ, આપાસાહેબ માહારાજરે;  
ગણપતરાવ ધણું જીવજીને, અખંડ રહો આ રાજ. રૂપે૦૩૧  
જાઠ મોઢ શીગોડ નાગર, દશ વીશ વણીકરે;  
સોની સાળવી સુતાર છીપા, દરજી ઠીકા ઠીકરે. રૂપે૦૩૨

( ૯૬ )

પુના સતારા મુંબાઈ જોયું, પૂર્વ પશ્ચિમ દેશરે;  
ઉપરમાં ઉદેપૂર જોયું પૃથ્વીના નરેશ. રૂપે ૦૩૨  
પ્રદીકાટા દીડું દિલ્લી, ને ગઢ ગીરનારે;  
મુરતને અમદાવાદ જોયું, કહણ કિલ્લો ધાર. રૂપે ૦૩૪  
બહીદારી હું વડોદરાને, ધન ધન નરને નારે;  
વિરહેવ જોણે જોયું નહી, તેનો અંગે ગયો અવતાર. રૂપે ૦૩૫  
વાંકી નારી વડોદરાની, માહારાજને રાંકરે;  
મૃગીયા નેણીની વરણાગીચી, વળીઓ આડો આંક. રૂપે ૦૩૬  
શાહુકારોની દુકાનો બારે, ધર્મ તણો અવતારે;  
અમાલચંદ શામળ બેહુચર, લાલુબાઈ શાહુકાર. રૂપે ૦૩૭  
રતનજી કાલાનદાસ કહીએ, બાંધી પુનની પાળરે;  
હરીભક્તિનો મહિમા મોહોટો, બીજન બાઉમેહુરાલ. રૂપે ૦૩૮  
રંગીલો જે ગરબો ગાશે, રંગીલા નર નારે;  
રંગીલાતો લાહાણીઓ લાશે, રંગભેર સોબા થાય. રૂપે ૦૩૯  
સંવત ઓગણીસ પાંચમાં ને, સતરમે શંતિરે;  
નવરાત્રીમાં વર્ણન કીધું, વડોદરું જે શહેર. રૂપે ૦૪૦  
રૂપે સહ કવિને કહું વિનતી, કોઈ માં દેશો ખોડરે;  
વડોદરાની રક્ષા કરજે, રેવાને રણછોડ. રૂપે ૦૪૧  
ભગવત વાણી સાચી જાણી, મનમાં આણી બાવજે;  
વડોદરાનો ગરબો ગાતાં, સહજન સુખીયા થાય. રૂપે ૦૪૨  
મીજબાની મન ગમતી કરવા જાય શોખી જનરે;  
મજબુઆમનો બંગલો જાણે, ઇંદ્રનું ઇંદ્રાસન. રૂપે ૦૪૩

( ૯૭ )

દોહરા.

- સગ્ગજન ખાત સનેહકી, પરમુખ કહી ન જાય;  
મુગેકુ સપનાં લયા, સમજ સમજ પરતાય. ૧
- સગ્ગજન સગ્ગજન મે જપું, સગ્ગજનકે મન ઓર;  
ધિક પડો એ પ્રીતમાં, એક ચાંત દો ડોર. ૨
- સગ્ગજન તુજમાં ગુણ ઘણા, આગુણ નહી લગાર;  
એ કારણ તું સાંભરે, મને દાહાડમાં દસવાર. ૩
- સગ્ગજન હેસો ગુપત હે, મુખથી કીયો નવ જાય;  
મૈદી કેરા પાનમે, લાલી રહી છુપાઈ. ૪
- સગ્ગજન ખાત સનેહકી, પરમુખ કહે નવ જાય;  
મુગેકુ સ્વપના લયા, સમજ સમજ પરતાય. ૫
- આતૂક આહત મેઢકું, ચકુઆ આહત ભોર;  
અમ આહત તુજ મીલનકું, જેસા ચંદ ચંદાર. ૬
- કાજળ તજે નહી સામતા, મુકતા તજે નહી સ્વેત;  
ફરીજન તજે નહી કુટીલતા, સગ્ગજન તજે નહી તહી. ૭
- સગ્ગજન સો કોશે બશે, તે મુજ હરદે હજુર;  
દરવાજે દુરોજન બસે, તે લક્ષ કંચકે દુર. ૮
- કાગળ લીખું કપુરસે, બીચ બીચ લીખું સલામ;  
જા દીનસે સગ્ગજન ગએ, તાદીન નીંદે હરામ. ૯
- સગ્ગજન સગ્ગજન મે જપું, સગ્ગજન કોસ પચાસ;  
દોનુંકો અંતરે પડ્યો, ત્રાણ તુમારે ખાસ. ૧૦



( ૯૬ )

- નેન પદારથ નેન રસ, નેને નેન મીલત;  
અબાણાશુ પ્રીતડી, પેહલી નેન કરેત. ૧૧
- પંખી હુતો ઉડચલું, ઘડી ન રખુ ધીર;  
જ્યું જ્યું સજ્જન સાંભરે, ધું ધું લગે તીર. ૧૨
- સદા કાહુકી નવ રહી, સજ્જનકે ગમે બાંહ;  
ઢલતી ઢલતી ઢલ ગઈ, જેઈ તરવરકી ઢાંચ. ૧૩
- સજ્જન બાતરનેહકી, મુખે વરણવી નવ જાય;  
જેમ જેમ સજ્જન સાંભરે, તેમ તેમ ઉલટ થાય. ૧૪
- પીયાસા ચાહત તીરકુ, થકા ચાહત ઢાંચ;  
અમ ચાહત વુજ મીલનકુ, લંબી કરકે બાંધ. ૧૫
- સજ્જન જેસા કીજીએ, જો દાલ સરીખા હોય;  
મુખમે પીછુ પડ રહે, ફુલમાં આગુ હોય. ૧૬
- બુખે તીહારે દરશનકે, અનતો બીખ સમાન;  
પ્રીતમ હમારે પ્રાણ હો, વુમ મત કરો ગુમાન. ૧૭
- વુમ હમકુ કાગજ લીખો, લીખીઓ મધુરે બિન;  
હમ તમકુ ચાહતરે, જેમ અંધકુ નેન. ૧૮
- બાત એક અનરડી, મુખસે કહી નવ જાય;  
દો અક્ષર કાગજ લીખો, લો હઠકુ તાકું થાય. ૧૯
- હમ તમસે જીદે નહી, જાણે તમારું મન;  
જે દીન તમસે મીલનગે, તબ આનંદ આનંદ. ૨૦
- હંધા ચાહત આંખકુ, બુખ્યા ચાહત અંન;

અમ આહત તુમ દરેશનકું, ૧

તુંમ છો અમારા સાહબા, હું તમા

અમ ઉપર કીરપા કરો, તો રહું તમારી

ચીરણુજીવી તુમ રહો સદા, ચૌહા શીરોમણ

મુખ્ય હમારે એક હે, કેસે કહું બીઆણ.

વાહાલા અમારે તુમ હોય, બાતનકો બીચેક;

ચીત અટકત તો એકસે, ઓર તો મીત્ર અનેક. ૨૪

હંસા આહત માનસર, કપીઓ આહિ મેહ;

મહુવા આહત નીરકું, અમ આહત તુમ દેહ. ૨૫

કાગજ લખું કરતુરીએ, માંહે કેસર ચંદન સાર;

મળવા આવો મલખતા, શું લખીએ વારોવાર. ૨૬

સગજન એક સંદેશડો, તમો સુણળે ચતુર સુજાણ;

વેગે આવો વાઙ્મયમા, નહી તો જાશે પ્રાણ. ૨૭

હમ તુમસે જુદે નહી, મુખસે કહ્યો નવ જાય;

ચીત તમારી પાસ હે, તો કાગજ લખે શું થાય. ૨૮

તુમ તો જાણ સુજાણ હે, બીન પડા બળવેત;

કેસર ચંદન કરતુરીએ, તુમ સદા ખેલો ખસેત. ૨૯

સગજન તુમસે સો ધણો, ઝાઝો આદર કરે;

પ્રાણ તુમારી પાસ હે, બોળીયું ઈયાં કરે.

કાગજ થોડો હીત ધણો. મોસે કીયો નવ

રનાગર સાગર બરધો, ગાગરમાં

૧ બોલાચાર;

તનયે, તે દીન જુગમાં સાર. ૩૨

૧૧ જે કધ્ધ હોય સંદેસ;

નાં ફરે નહી, તાકુ કાંહાં સંદેસ. ૩૩

હમસે બાહોતકી, એસી ન કરે હોય;

જનન એસી કીજીએ, જે ફારના હાંશી હોય. ૩૪

પ્રીતમ પતીઆં જે લખું, જે કધ્ધ અંતર હોય;

હમ તમ જીવડા એક હે, દેખનકે તન હોય. ૩૫

પ્રીતમ તાહારા દરસ બીના, મોકુ બયો જે દુઃખ;

સો દુઃખ પરમેશ્વર લહે, કયાંહાં જઈ કહું મે મુખ. ૩૬

પ્રીતમ તોરે દરસન બીના, રહે ન જાએ પલ એક;

ચીત અટકતતો એકસે, આરત મીલે અનેક. ૩૭

પ્રીતમ કે ગુણ બાણ, હઈ અમારે ખુશ રહે;

કાઠત નીકસે પ્રાણ, લાગતતો જાનો નહી હે. ૩૮

પ્રીત કરી મુજાણસે, બરજત લોક અજાણ;

તાસે તોરે કમરેકુ, જાસે બદો પ્રાણ. ૩૯



